

گیتانجلی

گيتانجلي

(گرديو رويندرناٿ ٺاڪور جو مهاڪاويه ڪرتي)

الوادڪ :-

گوبند رام سلامتراءِ واسنگهاڻي.

"سائل"



سنڌي ٽائيمس پبليڪيشن

٩٠، لڪشمي مارڪيٽ، الهاسنگر - ٣

گيتانجلي

(گرديو رويندرناٿ ٽئگور جو مها ڪاويه ڪرتي)



اُلٿاڪ :-

گوبند رام سلامتراءِ راڌسنگهاڻي

"سائل"





سنڌي ٽائمس پبليڪيشن

٩٠، لڪشمي مارڪيٽ، الهاسنگر – ٣

GITANJALI

(By Ravindra Nath Tagore)

Translated by :

Gobindram Salamatrai

Raisinghani 'Sayal'



SINDHI TIMES

Publication

Ashok Press, Ulhasnagar-3.



Printed & Published by:

ARJUN D. PUNJABI

Ashok Press, Ulhasnagar 3.



Available at :

1. 'Raj Sadan'
   7, Housing Society,
   Jalgaon, (Khandesh)
2. Hindustan Kitab Ghar
   19-21, Ambalal Doshi St.
   Fort, Bombay.
3. Jagdish Book Depot:
   Main Bazar, Ulhasnagar 2
   Phone : 455



Cover Picture by Artist

Shri V. N. OKAY.



First Edition.

April 1976

Price : Rupees Eight

ارپڻ

پتاجن سرڳواسي ديوان سلامتراءِ واڌومل
رالسنگهاڻيءَ کي
جنهن امر جهڙن ٻچڙن من جڳ ۾
جگت ڪيو

•

پتا سمان ڪاڪا جن سرڳواسي ايشور
ايشورداس واڌومل رالسنگهاڻيءَ کي
جنهن وديا سکيا جي چاهه مون ۾
ڪڙيءَ رسايو.

الواد ڪ

انوادڪ جا ڇپيل پستڪ

١. "سنڌوءَ جون لهرون ۽ ڦولداني"
(نظامي اکر ۾ رچنائون ۽ ڪوتائون)

٢. "آشا - ڪرڻ" (نظامي اکر ۾ رچنائون)

٣. "اروا سيت" ترانڪي ٻرهٽي ناٽڪ

٤. "اروا سي" ۽ فصلي سنڌي ناٽڪ (پريس ۾)

٥. "اروا سي" ترانڪي هندي ناٽڪ "

٦. "گيتانجلي" سنڌيءَ ۾ انواد

٧. منهنجا مشهور مقدما "

٨. ساڄن ۽ سڄڻ (لنڊن لين ڪهاڻين جو ڪتاب) "

٩. الڊر - ڌ نش (نظامي اکر ۾ رچنائون) "

١٠. The Rotary Strings with
(In Press) Georgia U.S A. Mirror.

● مهاڳ

ٻنهي ملڪن ۽ قومن واسطي لوڙي ڪرڻ واسطي اشتر
جو وسيلو آهي ته سندن قدر خاص ڪري ٻنهي ديسن ۽
آستانن تي ٽڪي ڪاليو ۽ ٿيندو آهي. جيئن جماعت هوندا آهن
ته ماڻهو هتان تي نذرانون ۽ ڪندا آهن. ٻه رابندر ناٿ ٽاگور
ته ٻنهي جهڙي ۽ ٻنهي ملڪ ۾ الهن ارجمند وار جڳ
هڪ اوتار هو. وچ ڪان گهڻو اڳ گرديو جي ٽالي سان سنڌس
عزت ٿي. سنڌ تي سنڌ ۾ سنڌس بنگال جي مشهور اديب
واماللد چٽرجي، ڪمس گهڻو پڌرو ۽ سنڌس جهڙي وڏي
۾ وڏو انعام نوبل انعام ڪمس مليو. سنڌس ٽالي پڌيان
سنڌليون ۽ سهائون ڪڙيون ليون ۽ جي ڪٿهن ماڻهو هن
مجهان ڪو نقص ڪڍيو ته هن جي ابر خلاف جڳ ڪڻ جي
معلوم صادر ٿي. وڏي ڳالهه ته هندستاني ٻولين ۾ اي سنڌس
ڪوتا جا اڪثر ترجما ٿيا ۽ سنڌين مجهه ۾ سنڌس اڀجا ٿي.
سرڳواسي ارسپال شهاڻي، سنڌس پستڪ گيتانجلي سمجهائي
لاءِ ته خاص ڪلاس هفتيوار جاري ڪيو. وڏن وڏن سنڌين
خاص ڪري لالچند امرڏنو مل ۽ پروفيسر ملڪاڻي، سنڌس
ڪتابن جا ترجما ڪيا جن ۾ خاص طور لفظ جهڙوڪ ساهيتا
پرگهٽ ٿيا. اڄ ٽاڳور سنڌين ۾ ٽاگور لاءِ عقيدت ملي آهي

جنهن لاءِ مونکي ايمان آهي. پر سنڌي ليکڪ گوبندرام وانگهاڻيءَ پنهنجا ترجما ۽ پنهنجي سرگواسي ڪاڪي جي قلم مان ترجما شايع ڪيا آهن ۽ سنڌي پڙهندڙن کي ٽئگور جي سواد وٺائي اٿس.

هيٺيان چوندا آهن ته ترجمي ۾ اصل پستڪ جو مزاج ۽ سواد مري ٿو وڃي ۽ ڪتاب ڪرڪرائي رهجي ٿو وڃي. هڪ مشهور سنڌي ليکڪ چوندو هو ته ترجمي پڙهڻ ۾ اصل پستڪ جي ترجمو ڪندو ته مزو ايندو باقي هن ترجمن ۾ لطف ڪرا رهندو. سرگواسي پرمانند ميوارام جي ڪرسٽ جي پيروي ڪتاب ۽ سرگواسي پرڀداس پيرومل جي ڪتاب سالڪ جي سفر مان هڪ هڪ عجيب لطف ٿو اچي. هن ترجمن ۾ اهو مزو جان ٿان گهٽ آهي. پر ٽئگور جا ترجما ته وڌو ترجمو آهن پر ترجمن جو به ترجمو آهي.

ٽئگور بنگاليءَ مان گيتانجلي انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪيو، تنهنجو وري ٻئي هندستاني ٻولين ۾ الٽو يا ترجمو ٿيو آهي يعني هڪ اصل ڪتاب جو ترجمو تنهنجو وري ترجمو ٿيو آهي، تنهن ۾ اصليت ڪٿان اچي؟ تنهن هوندي به مسٽر گوبندرام وانگهاڻيءَ ڪمال ڪري ڏيکاريو آهي. ٺاٺ بنگالي ڪاڍ جهڙي پر بنگالين سان گهڻو سڪ ڪيو اٿس ۽ تنهن ڪري سندس ترجمي ۾ اصليت جي خوشبوءِ آهي. ٽئگور لکيو "Such is thy pleasure" ته هن "Pieasure" جو

اصل بنگالي لفظ جو ٻيو ترجمو "ليلا" ڪري الڊر ڊين
وس جهڙي ورتو. گهڻن هنڌ سچائي ٿيو آهي ۽ انهيڪري
سنڌي ترجمي ۾ لوازمو تازگي ۽ اصليت جي اها سگهه آهي
جا ترجمن مان اڪثر نڪري ويندي آهي.

وڏي ڳالهه نه ٿي ترجمو ڪو لفظ ۾ ڪرڻ ڪمال آهي.
ٽئگور جا بنگالي منظر گوبندوار رانگهاڻي ٿي ٿي ۽ ڪنهن
سالن کان اڳي ٻڌيا آهن ۽ ورق ورايا اٿس. جنهنڪري
ٽئگور جا خيال ۽ شعر جهڙا سنڌيءَ جيءَ سان ٺهڪيا آهن.
ٻڌو آهي، ڪڏهن به آهي نه ٿيو نه آهي. انهن ڪري
سنڌي اولي ۾ عجيب اثر آهي. شاعر ڪواهي ٻه شاعراڻي
نوع ۽ شاعراڻي ٻولي هن ۾ گهر ڪري ويا آهن. انهن ڪري
سنڌي ترجمو الڊر ۾ اهڙي ٿو وڃي. لفظ سنڌي بلڪل عام
۽ رواجي آهن پر سنڌي لهجي لطافت واري آهي. انهيڪري
دل ٻڌي ٿي ۽ وري ٻڌجي. دليا ۾ سهڻي اولهه
۾ سرس آهي گرنٿ ۽ عبراني ٻولين مان ترجمو اصل بائبل جو
انگريزي ۾ ترجمو جنهن کي ساراهه انگريزيءَ جي ٻولين
نه ڪئي آهي.

مان سمجهان ٿو نه ٿي ترجمو لوڙي ترجمي جو ترجمو
آهي نه ۽ ٻڌندڙ ڪي ترجمي لکيندڙ ۽ هن جي الڊر ۾
ڪرتا ۽ گيان جون جوڙون پيدا ڪندو. سنڌي ٻوليءَ ۾ هيءُ
ترجمو خاص اهميت ٿو رکي ۽ هرڪو ٽئگور جو شيدائي

هن ملڪ جي ڪافي ڀاڱي رسم ساڳيي رکندو. مگر گوبندرام
راڻسنگهاڻي بلڪل نئون، ڪار نمڪ آهي ۽ اڳر اڳر ڪري ايتو
نهورو الڳ، ليڪن لاءِ ڪيس جيتري ڏنهراد ڏجي اوڙي
لوري آهي.

— لالسنگهه اجواڻي

ڏياريءَ جو ڏينهن
تاريخ ۴-۱۱-۱۹۷۵ع

● اڏوڪ ۽ پاڙڪ —

”گيتانجلي“ ٽئگور جو لکيل آهي ۽ گرديو رابندرناٿ ٽئگور جو مها ڪاويه آهي، جنهن جا دنيا جي گهڻن ئي ٻولين ۾ ترجما ٿي چڪا آهن. سنڌي ۾ به گهڻا سال اڳ ”گيتانجلي“ جا منثور ترجما اڏوڪ لوڪ ليکڪار ۽ آزمودگار سنڌي ساهتڪارن ڪيا هئا. ليڪن ڪهڙن خواندي ۽ منهنجي [illegible] جي نه مان ۽ ”گيتانجلي“ جو ترجمو منهنجي [illegible] ۽ [illegible] سان ڪيو آهن، جنهن لاءِ ڪارڻ هئا: هڪ نه [illegible] منهنجي ۽ منهنجي پنهنجي سان ڪاڪي سرگواسي [illegible] واڌومل [illegible] جي هڪ جهڙي ساڃهه لاءِ گرديو ٽئگور لاءِ شردا هئي ۽ ٻڌاڪا جن جي افواد ڪرڻ جي اچا [illegible] ڪري اڌوري اُڌوري رهجي ويئي هئي ۽ اها اچا [illegible] طرح مڪمل ڪرڻي هئي.

اڄ نه هندستان جي ورهاڱي بعد زمانو ڪافي بدليو آهي ۽ سنڌي سماج جون ۾ سماجڪ، آرٿڪ، ڌارمڪ، ساهتڪ ۽ سياسي الڳون بدلون ۽ تبديليون به آيل آهن. سڀ ساڙ رهڻي، آچار ۽ ويچار ورتاءُ ۾ به وڏو ڦيرو آيل آهي. دل ۽ دماغ تي به احساس جي حالتن ۽ واقعن جو [illegible] طور گهرو خاصو اثر پيل جيڪو آهي. [illegible]، [illegible] ۽ [illegible]

بدليل حالتن انوسار انسان جي حالتن، هلت چلت، ورتاءُ، گفتار ۽ رفتار ۾ ڦيرڦار آيل آهن. انهيءَ ڪري هيتري سمي گذرڻ بعد به هن جهوني مها ڪاويه گرنٿ جي اڀياس ڪرڻ جو مطلب ۽ مقصد آهي ته وري نين حالتن مطابق سنڌي جاڳندڙن کي هن گرنٿ جو اڀياس ذريعي انهن جي رس ۽ لطف وٺائجي ۽ پنهنجي سالن جي سانڀال اچي ته پوري لاءِ پنهنجي مهاڪوي گرنٿ لاءِ شرڌا پڻ پرگهٽ ڪجي.

ناٿيل ذر سرڳواسي ڪاڪا جن جو هئو، جو ان اوسٿا ۾ ٻرن ٻرو ڪري نه سگها. ڪي آزاد ٻولي ۾ "هندواسي" ۾ ڇپجي شايع ٿيا ۽ گهڻن ئي رچنائن اڄ سوڌو ليپ هيٺ متي ئي رهيون ۽ ڪي ڪاغذ نه ڦاٽي پرانا ٿي پرزا پرزا ٿي ويا هئا، ليڪن آڳاٽو پنهنجي گوڏي ئي رکي ٻرت ٻري ٻوري ڪرڻ جو ساهس سارين نه سهن ليڪن آنڪيل لکيا هاڪي جا ڪئي دليل، نه ڪٿي ڪميل ڪڻ به ڪسي رها هئا. انهيءَ ڪري هاڪي جا انڌا وري انهن سر پري، انهن جو اڀياس تيار ڪري، ڪڻ ڪڻ سان ملائي، رنگ رنگن سان رلائي، هن ٻندي ناقص ڪوشش ڪري ڪم ناهي راس ڪيو آهي، ٻر پالڪن کي ٿل وٺي نه جس ملهم ۽ لاڀ سڄاڻ ٿيندو.

هندستان جي ورهاڱي بعد اڄ لسلي ۽ اصل اصلي سنڌي ٻولي نه نه سنڌ ۾ ٻچي آهي ۽ نه وري هند ۾ ئي رهي آهي. سنڌ ۾ سنڌي ٻولي ۾ ئي عربي فارسي جو لاڳاپو

پنھنجي وس آھي ۽ ھند ۾ سنڌيءَ ۽ سنسڪرت جون لفظن ھوندي به ڪوشش ڪري ”گيتانجلي“ جو انوواد ساديءَ ۽ سڌيءَ سنواليءَ سنڌيءَ ۾ ڪيو اٿم ۽ روز مره جي واھپي واري سنڌي ٻوليءَ جي لفظ حرف، جملا، چوڻيون ۽ اصطلاح ۽ ٻيڙيون، محاورا وغيره، جي ڪتاب ۾ رکيا آھن، انھن جو سھائڻي طرح استعمال ڪري سنڌي انوواد ۾ داخل ڪم درج ڪرڻ جو ڀاڻ اٿن ڪيو اٿم. سنڌيءَ ۾ ”گيتانجليءَ“ جو حرفي ۽ سادو انوواد ڪندي، گرو جي خيالن، امنگن ۽ ويچارن ڌارائن کي نه سمجھڻ ۽ چٽڻ ۽ پرکڻ ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي اٿم ۽ ڪيتري قدر ڪامياب ٿيو آھيان، انھو فيصلو لوڪ لور جو قدر ڄاڻ ڪن.

باقي ھڪ ڳالھ خاص طور تي منھنجو تعلق ادب، ھردا مريادا ۽ سعاد نمنديءَ وارو ودياڙڻيءَ ھجڻ جي ناتي اھا نه پنھنجي ودياگرو پرنسپال لالسنگھ اجواڻيءَ ۽ پروفيسر منگھارام ملڪاڻيءَ سان آھي. جو نه منھنجو آم وشواس آھي ته اُستاد ھميشه لاءِ استاد ئي آھي شاگرد ڪنھن ئي سگھندو برابر.

انھيءَ ڀاو ڀاونا ۾ ودياسکيا جي سڳڻ ٻرايتي سوال آھي. ”تروايءَ“ ۾ نقلي سنڌي ٻاڻڪ لاءِ جڏھن پروفيسر منگھارام ملڪاڻيءَ کي ونتي ڪيم ته ھڙڪ جواب ڏنائين ته ”ٻلڪل ڏڪري ڏيارتي موڪليو ۽ اسڪ آئو نه مھانڳيو لڳي

موڪليندس ته ڏ ته واپس ڪندس. خوشقسمتي منهنجي جو پروفيسر منگهارام ملڪاڻي، جو پاڻ به اعليٰ درجي جو ناٽڪ ڪار ڪردار ۽ اداڪار آهي، تنهن هڪ سهڻو، اُتساهه ڏيندڙ ۽ قدر شناسيءَ ڀريو مهاڳ لکي ڏنو. "ارواحي" ناٽڪ سنڌيءَ ۾ نه ڇپجي رهيو آهي، ليڪن اهو ناٽڪ "ارواحن" جي مري ساڻ موهنيءَ ۾ ڇپجي ظاهر ٿي چڪو آهي ۽ هنديءَ ۾ ترجمو اُن جو انواد تيار ٿي ڇپجي شايع ٿي رهيو آهي.

ساڳيءَ طرح "گيتانجلي" جي سنڌي انواد لاءِ پرنسپال لالسنگهه اجواڻيءَ کي عرض ڪيم ته اهو پڙهي ڏسو ۽ دلچسپ ڪندڙ جواب ڏنائون ته، "اصل بنگالي گيتانجلي جو ترجمو انگريزيءَ ۾ ٿيل ۽ انگريزيءَ ترجمي جو سنڌي ترجمو وري ڪهڙي حس ڀريو ۽ اڳي ئي ترجما ٿي چڪا آهن" وغيره.

ليڪن مان ٽراس ته ٿي شاگرد جي الڪل ۽ اعتقاد جي مالڪ جو ڏنهن ڏري، مان پنهنجيءَ هٺ تي مان "گيتانجليءَ" جو انواد ٿيل ڇپائون ڏانهس ڏياري موڪليندو رهس، ترجمو پڙهي بعد پرنسپال لالسنگهه اجواڻيءَ جي دل ۽ دماغ تي سٺو اثر پيو جو انواد مان به اصليت جو آنند ۽ لطف جي لوڇ ۽ لوليءَ جي جهلڪ جهڙو رس مليس ۽ سو ڏياريءَ جي ڏينهن تاريخ ۴ نومبر ۱۹۷۵ تي اچڻ، اڌم ۽ همت افزائيءَ ڀريو مهاڳ لکي ڏنائون ۽ اهو پستڪ پڻ ڇپجي لوڪان اڳيان آهي.

انڊيا ۾ آل انڊيا پي. اي. اين ڪميٽي وارن ١٩٧٥ واري ٣٠ انٽرنيشنل پي. اي. اين سيمينار وائينا (آسٽريا) ۾ ڀاڱي وٺڻ جي طور چونڊي شرف ڏنو، جنهن لاءِ مان شخصي طرح مسٽر صوفيا واڊيا ۽ انگريزي ڪميونٽي ڪائونسل جو تهدل شڪرگذار آهيان. ان کان سواءِ هن ڪتاب لاءِ خاص طور مهاڳ لکڻ لاءِ ڊ. ڊ. ساهتڪار گذارن ۾ اُستاد ذڪي، همٿائڻ ۽ قدرشناسيءَ لاءِ مان بزرگ اُستادن، ماهر ساهتيه ڪارن ۽ لجپت راءِ صرافن پرنسپال لالسنگهه اجواڻيءَ ۽ پروفيسر منگهارام ملڪاڻيءَ جو پڻ تهدل شڪرگذار آهيان جن پنهنجي رُڌل اوسعا ۽ ناساز صحت جي سالڪو ڪري به مون سو مهربانيءَ ڪئي عرض اگهايا آهن.

بنگاليءَ ۾ ان ڳالهه جي سڄي سنڌي اوهان آهن، بنگاليءَ کان سنڌي ترجمو آهي. مان شڪرگذار آهيان ڪلڪتي هاءِ ڪورٽ جي سنڌي نورلي شري اي. ڪي. ملڪاڻيءَ، ڪلڪتي يونيورسٽيءَ جي پروفيسر پي. ايم. داس ڀوڳريءَ ۽ ڪلڪتي هاءِ ڪورٽ ايڊووڪيٽ شري اين. ڪي. سنڌيءَ جو جن آڪٽوبر ١٩٧٥ ۾ درگا پوجا جي موڪلن ۾ پنهنجيءَ ۾ لڳاتار ڪلاڪن جا ڪلاڪ ساڻ ڏيئي مون کي ”گيتانجلي“ جي سنڌي الواد ڪارڻ ۾ لاثاني مدد ڪئي ۽ هارڊڪ ساٿ سهڪار ڏنو. اهي مترا اصل بنگاليءَ ۾ ”گيتانجليءَ“ جون رچنائون پڙهي ٻڌائيندا هئا، اهي جو انگريزيءَ ۾ معنيٰ ۽ مطلب سمجهائيندا هئا. ۽ سنڌيءَ ۾ الواد ڪرڻ لاءِ گرديو جي

جـي اصلي امـڪ ٻاڙ ٻولين سمجهڻ ۽ ارمان ڪرڻ ۾ مـلاڪن جي ڪلا واهي اهميت ڪندا هئا. مثال طور رچنا - ۱۸ ۾ "such is thy pleasure" سمت ۾ "pleasure" شبد جو بنگالي ۾ لفظ "ليلا" آهي جو مان الواد ۾ استعمال ڪيو آهي. رچنا ۳۵ ۾ انگريزي ۾ ترجمو آهي :-

"He comes, comes, ever comes" ليڪن اصل بنگالي ۾ "ever" لاءِ ڪو به لفظ ڪونهي. رچنا - ۴۵ ۾ وڻ جو نالو "ٻاٻلا" جنهن جو ٽٽن انگريزي ۾ به لکيو ويو آهي ليڪن مان الواد ۾ "ٻـٻـر" لکيو آهي، جنهن کـي بنگالي ۾ "ٻاٻلا" ڪوليندا آهن. اهڙيءَ طرح اصليت جي حصلين ۽ خاصيتن کي قائم رکڻ جـو ڪارڻ ۾ ميهوجـن نهي بنگالي متن جهڙڪا گڏهي مدد ۽ همت ڪئي، انهيءَ مان جالم ته ڪمتري نه هئي انـــل شرڌا گرداو ٺاڪور لاءِ بنگالين کي ۽ انهيءَ صدقـي ڪـيتـــري نه هئي همدردي ۽ متولا هدن نـــن بنگالي متن جي مون سان. هن الواد ڪارڻ ڪاوڙ ڪري جو وري به الواد نڙهـي ٻڌائڻ لاءِ ڪلڪتي اچـڻ لاءِ خاص ليمپ ڏنائي ويا.

باقي هڪ ڳالهه جو نهي بنگالي سڄڻن و ورڌ ڪيو، جڏهن مان واه ڏنـــي نه "گيتانجلي" جـــون رچنائـون لس لاڳيتون بيان سـرن جي لـکيل آهن نه بهتر ڪيدو نه مان الواد ۾ شاعراڻي نوع ۽ رنـگ ۾ مضمون جـــي آذار لي هر هڪ

رچنا کي سرو ڏنا ن. ليکن گرديو جي اصل لکڻين ۾ ڪافي ڦيرڦار ڪرڻ ڪري نه رڳو گيتانجلي سمجهڻا ليکن اڻسهندڙ ايمان ۽ بي حرمتي ٿئي. انهيءَ ڪري مان اها ڀور لئي جهڙي ڏني ۽ جنهن جو انهن لاءِ لاڳيتو الواد ڀيش ڪيو آهي. منهنجو لاڏيو سو ٻالڪن جو لاڏ آهي، مان انهن سڀني جو ٿورائتو سمجهندس.

هندستان جي ورهاڱي بعد ٢٨ سال لاڳيتو وڪالت جي ڌنڌي ۾ مشغول هوس ۽ هاڻي فارغ ٿيو آهيان نه عمر وڏيڙي آهي ۽ حواس گهٽجندڙ آهن. گهر ڀئو اڪيلائي ۾ جهلڪائو ۾ رهي، يا نه نرملائي ۾ ٻهڪندڙ هي ۾ رهي آرام نه ڪندو آهيان ۽ شانت ايڪانت ۾ لکڻ پڙهڻ جو ڪم پيو ڪندو آهيان. ٻالڪن کي هيءَ منهنجي ڪوشش قبول آهي ته ڀيٽ ملهم ۽ ڪري ڪتو. ڌنيواد.

بمبئي،
١٣ آڪٽوبر ١٩٧٥ع

گوبند رام سلامترام رائسنگهاڻي
"سائل"
ايڊووڪيٽ، هاءِ ڪورٽ،

(١)

تو ته مونکي اننت ڪري جوڙيو آهي. اهڙي پئي رهي آهي تنهنجي ليلا.

ور ور ڪري هي ڪچو گهڙو سکڻو ڪري، وري ڀران ٿو انهيءَ کي سدائين نئون جيون سان.

هيءَ ننڍڙي بانس جي بانسري ٽڪرين ۽ ماٿرين مٿان کڻي رمندو رهيو آهين ۽ انهيءَ مان تو آلاپيا آهن امر نوان ڳانا.

تنهنجي هٿن جي امر ڇهاءَ سان، منهنجي ننڍڙي دل آنند ۾ اچي، پنهنجو پاڻ ڀلائي ٿي ڇڏي ۽ لوماڻ ڪري ٿي خاموش واڻي.

تنهنجا اهي امت ڏاڻ مونکي ملندا رهن ٿا، منهنجن هنن ننڍڙن هٿڙن ۾.

زمانو گذرندو ٿو وڃي ۽ سدائين تون ڀرپور ڏيندو ٿي رهين ٿو.

پر تنهن هوندي به اڃا جڳهه رهيل هوندي آهي ڀرڻ لاءِ.

(٣)

جڏهن تون مونکي ڳائڻ لاءِ آديش ڏيندو آهين، تڏهن ائين ڀاسندو آهي ته ڄڻ هو ٿي منهنجي دل اهم وچان ٽٽي ۽ ۽ مان پوءِ تنهنجي چهري ڏانهن نهاريندو آهيان ۽ آنسون منهنجون اکين ۾ وڙي ايندا آهن.

اهو سڀ ڪجهه جو منهنجي جيون ۾ ڪرخت ۽ ڪلوش هوندو آهي، اهو موم ٿي پوندو آهي مٺو سر سنگم — ۽ منهنجي مڪتنا اُڏامندڙ خوشگوار پکيءَ جيان پنهنجا پر سمندر جي مٿان پکيڙي چلندي آهي.

ڄاڻان ٿو ته منهنجي سنگيت مان توکي راحت ٿي ملي.

ڄاڻ اٿم ته مان تنهنجي حضوريءَ ۾ صرف هڪ ڳائڻ ٿي ايندو آهيان.

مان صرف ڇهي سگهندو آهيان پنهنجي دور ڦهليل گيت جي پکک جي ڪنارڪي تنهنجي چرڻن ۾، جتي پهچڻ جي مان ڪداچت ڪلپنا به نه ٿي ڪري سگهندو آهيان.

ڳائڻ جي آنند پوريءَ مدهوشيءَ ۾ پاڻ کي وسري ۽ توکي ڪوٺيم ميت، جيتوڻيڪ تون آهين ته منهنجو سوامي.

(٣)

مان تہ سمجهي ئي نٿو سگهان تہ تون ڳائين ٿو الائي ڪيئن ٿو، منهنجا مالڪ! سدائين مان شانت اچرج ۾ ئي ڌيان ڏيئي ٻڌندو آهيان.

تنهنجي سنگيت جو پرڪاش ساريءَ سرشٽيءَ کي روشن ٿو ڪري ڇڏي.

تنهنجي سنگيت جو جيون سواس آڪاس آڪاس ٿو ڦهلجي وڃي. تنهنجي سنگيت جي پوتر جل ڌارا پٿرن جون رنڊڪون پار ڪندي، اڳتي وڌندي رهي ٿي.

دل ۾ اڪير اٿم تہ تنهنجي سنگيت - سنگ ۾ ڳايان، ليڪن لفظ لڙڪن تي سر آلاپ لاءِ، مان ڪجهہ تہ چاهيان، ليڪن منهنجي واڻي گيت ۾ بدلجي نٿي سگهي ۽ مان وائڙو ٿي روئي ٿو وهان. اوہ، تو منهنجي هردي کي پنهنجي سنگيت جي الٽ ڄاريءَ ۾ بندي ڪري رکيو آهي منهنجا ناٿ!

(٤)

منهنجي پراڻن جا پراڻ، مان هميشه پنهنجو تن ڪندس پنهنجي سرير کي پوتر رکڻ جي، اهو ڄاڻندي ته تنهنجو سپرش سدائين منهنجي انگ انگ تي آهي.

مان هر طرح ٿي ڪندس استيه کي پنهنجن وچارن کان الڳ، دور رکڻ جي، اهو ڄاڻندي ته تون اُهي ستيه آهين جنهن منهنجي من اندر بُڌيءَ جي جوت جڳائي آهي.

مان هر روز ٿي ڪندس پنهنجي هرديءَ مان وڪارن کي لوڙي ڪڍڻ جي ۽ پنهنجي پريم کي ڦول ٻڻائي رکڻ جي، اهو ڄاڻندي ته تنهنجو آسڻ منهنجي هردي اندر اندرين مندر ۾ ئي آهي.

۽ اهو به منهنجو ٿي چالو رهندو ته توکي مان پنهنجن آچرڻن دوارا پرگهٽ ڪريان، اهو ڄاڻندي ته اها تنهنجي ئي شڪتي آهي جيڪا مونکي ڪاريه ڪرم ڪرڻ لاءِ ٻل ٿي ڏئي.

(٥)

مان صرف هڪ گهڙي ساعت تنهنجي پاسي ۾ ويهڻ جي وڏيءَ - دل ڏکتا تو گهران. هٿ ۾ جو ڪم هاڻ اٿم، سو پوءِ ٿي پورو ڪندس.

تنهنجي درشن - درشتيءَ کان دور ٿي، منهنجي مــن کي ناهي آرام ۽ نه سنتوش، ۽ منهنجو ڪارج ٿــي ٿو پوي اٿاهه اکٽ، هڪ ڪشــٽ، ڪناري کان سواءِ ڪشــٽ جو هڪ ساگر.

اڄ آيو آهي اونهارو منهنجي کڙڪيءَ وٽ. آهون ڀريندو ڀڻ ڀڻ ڪندو ۽ ماکيءَ جون مکيون ٿي ڦرڪائــي ڳائن ٿيون رمتو - سنگيت گلزار جهڳٽي جي دربار ۾.

هاڻي ويل ٿي آهي شانتيءَ ۾ ويهي رهڻ لاءِ، منهان منهن تــوسان هــن شانت ۽ ڀلتان ڀاٽ واندڪائــيءَ ۾ جيون ارپڻ گيت ڳائــڻ لاءِ.

(٦)

ڇون هيءُ انيڊڙو ڦول ۽ ڪٽي وٺس، ويل نه وڃه ! اند پشو اُم نه منان مرجهائجي نه رهي ۽ ڪري نه پوي پٽ ٻر.

لنهنجي ڦول مالا ۾ پوءِ هن ڪي جاءِ ٿي شايد نه ملي ملي، سگهي، ليڪن شرف ڏئيس پنهنجي هٿ سان درد جي ڇهاءَ جو ۽ ڪٽي چنيس، اند پشو اٿم نه پٽي پورڻ کان اڳ ئي منان ڏينهن ٽمرجي نه وڃي ۽ پٽ ڪرڻ جي ويل ٿي وهامي وڃي.

جهونپڙيڪ هن جو رنگ گهاٽو ناهي ۽ هن جو واس جهيڻو آهي، هن جي پوڄا لاءِ هن ڦول کي ڪٽپ آڻ ۽ اجا مهل آهي ته ڪٽي چن.

(٧)

منهنجي گيت سجاوٽ ساري تياڳ ڪري ڇڏي آهي. هن کي ويس يا سينگار جو گهمنڊ ني ڪرڻهي.

زيور اسان جي ڳنڍجاڻيءَ ۾ رنڊو وجهندا:

تنهنجي ۽ منهنجي وچ ۾ اچي رنڊڪ ٿي پوندا.

هنن جي جهڻڪار تنهنجي ڪن جون ڳالهيون ٻڌڻ نه ڏيندي.

منهنجي ڪويءَ جو اهنڪار تنهنجي سامهون شرمسار ٿي ناس ٿي ٿو وڃي.

منهنجا ڪامل ڪوي، مان صرف تنهنجي چرڻن جي اوٽ ۾ هيٺ ويٺو آهيان.

صرف ڪرڻ ڏي مونکي پنهنجي زندگي سادي ۽ سڌي سوڌي.

بانس جي بانسريءَ وانگر، جيئن تون ڦوڪي سگهين انهيءَ ۾ سنگيت.

(٨)

ٻالڪ جيڪو سينگاريل آهي شهزادي جهڙي لباس ۾ جنهن جي ڳچيءَ ۾ جواهرن جڙيل زنجيرون پيل آهن ته هن جي راند روند جي راحت سموري کوهجي ٿي وڃي. هر قدم تي پوشاڪ هن کي رنڊڪائي ٿي.

متان اها ڳنڍي ٽي پوي يا مٽيءَ جا داڳ، ٿي پون، انهيءَ انديشي ڪري دنيا کان هو پاڻ کي دور ٿو رکي؛ گهمڻ ڦرڻ کان به پيو لنائي.

امي، ڪو به جس ناهي تنهنجي نزاڪت واري پهرڻ ۾، جو پرٿويءَ جي صحتبخش پٽيءَ کان ڪنهن کي محروم ڪري رکي، يا عام ماڻهو جيون جي وڏي مهان ميلاپ ۾ پرويش ڪرڻ جي اڌڪار کان وانجهو ٿو ڪري ڇڏي.

(٩)

اڙي مورک، ائين ڀلو ڪرين پنهنجو پاڻکي پنهنجن ئي ڪلهن تي کڻڻ لاءِ! اڙي پينو، آئو آهين ڀکيا پنڻ پنهنجي ئي گهر جي در تي!

سپرد ڪري ڇڏ پنهنجا سمورا بار هن جي هٿن ۾، جو ڪڻي ٿو سگهي؛ افسوس وچان ڪڏهن به، پٺ ورائي نه ڏس.

تنهنجي اڇا هڪدم ديپ جي روشني اجهائي ٿي ڇڏي، پنهنجي سواس سپرش سان.

اها اپوتر آهي — گندن هٿن دواران پنهنجون ڀيٽائون سوڪار نه ڪر.

صرف اهو ئي سوڪار ڪر جيڪو به الوڪي پوتر پريم سان ئي ڀيٽ ٿي ملي.

(١٠)

هيءَ ٻنهي جي چوڻ لاءِ صحيح آهي. جنهن ۾ ٻڌايل آهن ٻنهي جا ڇڙ، جتي رهن ٿا ڪنگال، مسڪين ۽ ڪوهيل.

چوڏهن مان ٽوڪي ڪند ڇوڪائي اهنڪار ڪندو آهيان، ٻڌهن منهنجو مستڪ اٿر و هيٺ لائين اوڙي نه سگهندو آهي، جتي ڪنگالن، مسڪينن ۽ ڪوهيلن جي وچ ۾ ٻنهي جا ڇڙ ابراهيمان هوندا آهي.

اهنڪار جي اڳي هاڻي ٿي ڪانه سگهندي، جتي تون غريباڻي لباس ۾ ولين ٿو گهمندو ڦرندو ڪنگالن ۽ مسڪينن، ڪوهيلن جي وچ ۾.

منهنجو من ڪڏهن به اهو پيچرو لهي ڪونه سگهندو جو اڳي پهچي سگهي، جتي تون وڃو آهين سنگتين سواءِ ڪنگالن، مسڪينن ۽ ڪوهيلن جي صحبت ۾.

(١١)

ڇڏي ڏي هي منتر اُچارڻ ۽ ڀڄن ڳائڻ ۽ مالها ڦيرائڻ! در دروازا سڀ بند ڪري، ڪنهنجي پوڄا ڪندو آهين تون هن مندر جي اُجڙ اونداهيءَ ڪنڊ ۾؟

اکيون ته پٽهنجون پٽ ۽ ڏس ته تنهنجو پرماتما تنهنجي سامهون ڪونهي!

هو اُتي ئي آهي جتي ڪسان ڪرڙي پٽ سخت زمين ۾ ۽ جتي رستو ٺاهيندڙ پٿر ڀڃي ٿا ڪن. هو هنن سان اُس ۾ گڏ هوندو آهي، اُس ۾ مينهن ۾ ۽ هن جا وستر مٽيءَ ۾ ڀريا پيا هوندا آهن. پنهنجي پاڪ ڪفني لاهي ڦٽي ڪر ۽ هن وانگر تون لهي هيٺ اچ ڌوڙ ڀريءَ ڌرتيءَ تي.

مُڪتي! ڪٿي لڀڻي آهي سگهندي اها مُڪتي؟ اسان جي خاوند موج مان ورتا آهن پاڻ تي بندن مخلوقات جا ۽ هو اسان سان جڪڙيل آهي، سدائين جي لاءِ.

پنهنجي ڀڳتيءَ ۽ اڪاگرتائيءَ مان اُٿي ڪڙ ۽ ٿيءُ ۽ گلن ڦلن ۽ ڌوپ واسن کي هڪ پاسيرو ڪري ڇڏ! هرج ڇا ٿي ڪهڙو آهي جيڪڏهن تنهنجا وستر ليڙون ليڙون ٿي پون يا داغي ٿي پون؟ هلي هن سان مل ۽ ڪرم ڪشٽ ڪندي، ڀلي هن جي ڀر ۾ پنهنجي پورهئي جي پسني سان.

(۱۲)

منهنجي مسافريءَ ۾ جيڪو وقت ٿو لڳي، سو به هڪ وڏو عرصو آهي ۽ انهيءَ جي راهه لمبي.

مان روشنيءَ جي پهرينءَ ئي جهلڪ جي رٿ ۾ چڙهي ٻاهر نڪتس ۽ سرشٽين جي ويرانين جو دؤر چالو رکيم، گهڻن ئي ستارن ۽ گرهڻن تي پنهنجي سفر راهه نشان ڇڏيندو ويس.

اها بلڪل ڏورانهين ڏس آهي، جا اچي ٿي بلڪل پنهنجي نزديڪ، ۽ اها سکيا ڏاڍي پيچدار آهي، جا تال جي بلڪل سادگيءَ جو مارڳ درشن ٿي ڪري.

مسافر کي هر سمت ڌارئي جو در کڙڪائڻو پوي ٿو، خود پنهنجي دروازي وٽ پهچڻ لاءِ ۽ هن کي ٻاهرين سرشٽين ۾ ڀٽڪڻو ٿو پوي، جيئن انت ۾ اندر ۾ ئي اندرينءَ سماڌيءَ تائين پهچي سگهي.

پنهنجا نيڻ هيڏانهن هوڏانهن واجهائڻ بعد، ڪٿي بند ڪيم ۽ چيم، ”اجهو هتي آهين تون!“

اها تلاش ۽ تمنا ”او ڪٿي؟“ ميڙ ٿي ڳوڙهن ۾ ڳري، هزارن نهرون ٿي پيون پون ۽ وشواس جي اٿل سان، ساري سنسار کي اوڙان ٻوڙ ڪري ٿي چئي ته ”مان آهيان!“

(١٣)

گيت جيڪو مان ڳائڻ آيو هوس سو اڃ تائين اڻ ڳاتل ئي رهجي ويو آهي —

مان پنهنجا ڏينهن پنهنجي ساز جي تارن کي ٻڌڻ ۽ ڇوڙڻ ۾ ئي گنوائي ڇڏيا آهن.

صحيح سمو اڃا ڪونه آيو آهي، پڪيسٽ هي رچنا برابر ڪان ٿي سگهي آهي؛ صرف منهنجي دل ۾ آهي تمنا جي پيڙا.

مکڙي به اڃا ٽڙي ڪانهي؛ فقط هوا آهون ڀريندي لنگهندي پيئي وڃي. مان هن جو مکڙو ئي ڪونه ڏٺو آهي. ۽ نڪو هن جو آواز ئي ٻڌو اٿم؛

صرف ٻڌا اٿم هن جا ڪومل قدم رستي تان منهنجي مڪان جي سامهون.

سڄو سارو ڏينهن ٿيو ويو آهي ٻيهي وٽ هن جي آسڻ سجائڻ ۾؛

ليڪن ڏئي وٽ اڃا ڇڙهي ڪانهي؛ هن کي اندر گهر گهري اچڻ لاء ڇئي نٿو سگهان.

مان هن سان گڏجڻ جي آشا ڌري ويٺو آهيان؛ ليڪن اڃا تائين ته ملڻ ٿيو ئي ڪونهي.

(١٤)

منهنجيون لمنائون ڇهڇهيون آهن ۽ منهنجي صدا رحم جوڳي آهي، ليڪن هر هميشه تو ۾ ئي رکيا ڪئي آهي پنهنجي ڪمزور ٻارڙن سان ۽ هيءَ ڪمزور دنيا منهنجي جيون جي آڌار جڙجي واٽي آهي.

ڏينهون ڏينهن تون موڪلي ٻمائين ٿو پاڻ سادين اڇين سوکڙين لاءِ، جي تون موڪلي اڻ ڳهڻيون عطا ڪري ٿو چڱين — هيءُ آسمان ۽ روشني، هيءُ سرير ۽ پران ۽ هردا — لوڀي چاهنا جي خطري کان بچائڻ لاءِ.

ڪي گهڙيون اهڙيون اڻڏيون آهن، جڏهن مان ٿو آس ٿي پئي رهجي، ويندو آهيان ۽ اهي به ساعتون هونديون آهن جڏهن سجاڳ ٿي جوُد ڪندو آهيان پنهنجي آدرش ڳولڻ لاءِ ليڪن پاڻ لڪائين ٿو موالڪان منهنجي سامهون لڙدئڻا سان.

ڏينهون ڏينهن بڻائين ٿو تون موڪلي پالڻ پنهنجي هميشه ۽ هردم انڪارن کي پورن سواڪار ڪرڻ لاءِ، موڪلي بيڪار ۽ بيسود چاهنا جي خطري کان بچائڻ لاءِ.

(١٥.)

مان آيو آهيان توکي پنهنجا گيت ٻڌائڻ. تنهنجي هن ديوان ۾ مونکي ملي آهي جڳهه هڪ ڪنڊ ۾.

تنهنجي سرشٽيءَ ۾ مونکي ڪجهه به ڪار نه ڪرڻ لاءِ ڪونهي. منهنجي نڪمي جيون صرف ٽٽي ترانا ٿي ٻوي ٿي. بنان ڪنهن به پرايوجن جي.

جڏهن وقت اچي سهڙي آڌيءَ رات واري اونداهي مندر ۾ تنهنجي شانت ـ پوڄيءَ لاءِ،

مونکي آڳيا ڏي، منهنجا مالڪ، تہ مان تنهنجي اڳيان اٿي بيهي ڳايان.

جڏهن صبوح جي هير ۾ سونهري سرندو وڄي تہ مهر ڪر مون تي شرط اچڻ لاءِ آديش جي.

(١٦)

مونکي هن سنسار جي ميلي لاءِ نوتو مليل هئو ۽ اهڙيءَ طرح منهنجي جيون کي آشيرواد ملي آهي.

منهنجن نيڻن ڏٺو آهي ۽ منهنجن ڪنن ٻڌو آهي.

هن محفل ۾ مونکي ڀاڱو، ورتو هئو پنهنجي ساز وڄائڻ سان ۽ وس آهر سڀ ڪيم.

هينئر مان پڇان ٿو، آخر ۾ مهل آئي آهي ڇا ته مان اندر گهڙي اچان ۽ پسان تنهنجو مکڙو ۽ ڪريان مان پيش پنهنجو چپ چاپ پرڻام.

(١٧)

مان صرف ترسيل آهيان پريم لاءِ ته پاڻ ارپڻ ڪري ڇڏيان هن جي ئي هٿن ۾ .

انهيءَ ڪري ئي ايتري اوار ٿي آهي ۽ چاڪاڻ هنن ڀُلن لاءِ ڏوهاري آهيان.

اهي اچن ٿيون پنهنجي نيمن انوسار ۽ انهن جا قانون مونکي ڏاڍو قابو ڪري ٿا ڇڏن. ليڪن مان سدائين انهن کي ٽاريندو آهيان، ڇو ته مان صرف ويٺل آهيان پريم لاءِ ته پاڻ ارپڻ ڪري. ڇڏيان هن جي ئي هٿن ۾ .

هڪ مونکي ڏوهه ٿو ڏئي ۽ مونکي موڳو ٿو ڪوٺي. مونکي ته شڪ ڪانهي ته هو ڏوهه ڏيڻ ۾ درست آهن .

ڏينهن خريداريءَ جو ختم ٿيو آهي، ۽ رُڌلن لاءِ ڪم ڪاج سمورو لهي چڪو آهي .

جيڪي اجايو مونکي سڏڻ آيا هئا سي غصي ۾ موٽي واپس هليا ويا آهن. مان ته اوسيئڙي ۾ آهيان پريم جي ته پاڻ ارپڻ ڪري ڇڏيان هن جي ئي هٿن ۾ .

(١٨)

ڪڪر ن مٿان ڪڪر وڃن ٿا ڪٺا ٿيندا ۽ انڌڪار ٿي ويو آهي. او، ميت ڇو ٿو ترسائي بيهارين مونکي دروازي جي ٻاهران اڪيلائيءَ ۾.

منجهند پهر جي مشغوليءَ وارين گهڙين جي ڪم هوندي، مان ته انبوه سان ئي ساٿ هوندو آهيان، پر اڄوڪي ڏهڱهور اونداهي ڏينهن، مونکي فقط تنهنجي ئي آس آهي.

جيڪڏهن تون پنهنجو درشن نه ڏيندين، جيڪڏهن تون مونکي پاسيرو ڪري صفا ڇڏي ڏيندين ته مان نٿو سمجهان ته گهاري سگهندس هي لنبا مينهوڳا پل.

مان پيو تڪيان ڏورانهين آسمان جو ڌنڌلاو ۽ منهنجو هردو ڀٽڪي، دردي آهون ڀريندو، اڻٽڪندڙ هوا سان گڏجي.

(١٩)

اگر تون ڪجهه ڪڇين به نٿو، ته مان پنهنجي دل کي شانتيءَ سان ٿي پوري ڇڏيندس ۽ ڀوڳيندس.

مان صبر ڪندس ۽ ترسندس رات وانگر ستارن جي جاڳرتيءَ سان ۽ ڌيرج ۾ ڪنڌ هيٺ ڪري.

صبوح ته اوس ٿي اچڻو آهي، انڌارو گم ٿي ويندو ۽ تنهنجو آواز وسڪاري سان هيٺ سونهري نهرن ۾ آڪاس کي چيريندو.

تڏهن تنهنجا شبد پَرَ ڪري گيت ٿي پوندا. منهنجي هر هڪ پکيئڙي جي آکيڙي مان ۽ تنهنجا مڌر سُر ڦٽندا ڦولن ۾، منهنجن سڀني جهنگل جي جهڳٽن ۾.

(٣٠)

جنهن ڏينهن ڪنول ٽـٽو ، افسوس منهنجو مـن ٻـٽي پٽڪيو ، ۽ انهيءَ جي موٽـڪي سمڪ ئي نہ رهي .

منهنجي نوڪري سگهي هئي ۽ قول ٻڌان سماءَ ڪرڻ جي ئي رهجي ويو.

رڳو هر گهڙيءَ موٽـڪي ماٺوسيءَ ٻئي ورايو ۽ مان پنهنجي سهڻي مان چڙڪ پري آئيس نہ ڏکڻ جي هڙ جي مدر هڳاءَ ۾ هڪ اوکي سگهنڌ محسوس ڪيم.

انهيءَ اگر مدرتا منهنجي دل ۾ سوز پري أڪير پيدا ڪئي ، ۽ موٽـڪي الٽـن ياسو نہ لرٻتي لوچيندڙ اونهاري جو آلڪنا پوڻ سواس هئو .

لڏهن موٽـڪي سڌ ئـي هڪانہ رهـي نہ هـوءَ ڪا اڳترو وڄهو هئي ، ۽ هوءَ خود منهنجي ئـي هئـي ، ۽ اها ڀـورڻ مدرتا خود منهنجي نـي هردي جي اولهائيءَ انـدران نرماڻ ئي هئي .

(٤١)

مولڪي ڪڪڙي پنهنجي هٿان هاڪارڻ ڪري .
ڪناري لي ني آلس ۾ وال وڃي ٿي وهامندي —
افسوس اٿم!

بهار پنهنجي گلزاري ختم ڪئي آهي ۽ ودالي ڪئي آهي . ۽ ڪومايل ڪجهن گلن جو بوجهو جهلي ، مان سڙڻو ونو آهيان اوسيڙي ۾ .

چولهون شور مچائي رهيون آهن ، ۽ ڪپر تي چالوريءَ گهٽيءَ ۾ . پيلا پن ڦڙ ڦڙ ڪري پيا پٽجي پون .

تو خالي پيلي چالي نڪ نڪي لڳائي آهي !

چا ٻڌان ، هن پار جي ڪنڊ کان ، هير سان گڏ ايندڙ گيت جي آلاپن جي لڙ ڳندڙ لرزش لون محسوس نٿو ڪرين ؟

(٣٣)

مينهوڳي جوالا جي ڳهاٽين ڇانئن ۾، ٻليءَ پير پائي، ڪون هلين تون، رات جي خاموشيءَ جيان، سڀني نگهبانن کي ٽاريندو.

اڄوڪي صبوح پنهنجون اکيون ٻوٽي ڇڏيون آهن.

تيز ٻوراڙ ڪڻن جي ساندهه سنديش ڏانهن ڪو ڌيان نه ڏنئي، ۽ هردم جي رت نيلي گگن مٿان ڌرو پڙدو ڇانئي ڇڏيو آهي. ٻيلائي درختن پنهنجا ڪنڌ ماٺا ڪري ڇڏيا آهن. ۽ هر هڪ مڪان جا سڀ دروازا بند آهن.

هن سنجيءَ حويليءَ ۾ صرف تون هڪڙو ئي لانگهائو ن آهين.

اڙي منهنجا ئي مِتر، منهنجا مٺا محبوب، منهنجي سراءِ جا دروارا کليل آهن —

سپنو ئي نه هليو وڃج.

(۳۳)

ھن انڌيءَ رات جو تون ٻاھر نڪتو آھين،
پنھنجيءَ پرم ياترا تي ڇا، منھنجا مترا؟
گگن پيو ٿو ڪنجھي جيئن نراش پراڻي.
رات جو ننڊ ٿي ڪانه آھي.
ھر ھر پنھنجو دروازو کولي اونداھ ۾ ليئا پيو پايان،
منھنجا دوست!
پنھنجي اڳيان ڪجھ به ڏسي نٿو سگھان.
تعجب اٿم تنھنجي واٽ ٿي ڪھڙي آھي!
سياھ سياھيءَ نديءَ جي ڪھڙي ڏنڌلي ڪپر تان،
زود رنج سھاڙيءَ جي ڪھڙيءَ دور دشا جي رخ کان،
ڪھڙيءَ وڏ وڪڙن واريءَ عميق جي انڌڪار مان،
تون واٽ وٺي پيو مون ڏي اچين، منھنجا ميت؟

(٢٤)

جڏهن ڏينهن پورو ٿئي،
جڏهن پکيئڙا ويڃڪ ڳائڻ ٿي بند ڪن،
جڏهن پوَن ٿڪجي ساڻي ٿي پوي.
تڏهن انڌڪار جي گهري چادر منهنجي مٿان وڇائي ڇڏ،
جيئن تو ڌرتيءَ کي ننڊرا جي اوڙهڻيءَ سان ڍڪي
ڇڏيو آهي ۽ نماشام جي مرجهندڙ ڪنول جي پنکڙين کي
ڪوملتا سان ٻوٽي ڇڏيو آهي.
اهيءَ پانڌيئڙي جي،
جنهن جي کاڌ خوراڪ واري ڳوٿري سفر پورو ٿيڻ کان
اڳ ئي خالي ٿي چڪي آهي.
جنهن جي ڌوڙ ڀري پوشاڪ ليڙون ٿي پئي آهي،
جنهن جي همت ٽٽي پيئي آهي،
تنهن جي پت رک ۽ لڄ ڍڪ،
۽ هن ۾ نئون جيءُ پيو، هڪ ڦول جيان،
پنهنجي مهروان رات جي پوش ۾.

(۲۵)

سومهڻي مهل ٿڪاوٽ ڪري، مونکي پاڻ سمهڻ ڏي اندرا داريءَ کي،

بنا آلاڪاليءَ جي، توتي پنهنجو وشواس ڪندي.

تنهنجي پوجا لاءِ هيڻي ڀڄ واري سنهت ڪرڻ لاءِ، مان پنهنجي ٿڪل آتما کي زور ڀار ڪرڻ نه چاهيندس.

تون ئي ته آهين جو ڏينهن ڀر جي ساڃاڻ نيڻن کي رات جي پڙيءَ سان ڍڪيندو آهين.

جنهن جاڳڻيءَ وقتي هن جي دوسٽي ورتڪ آنند ڀري تازي توانائي ٿئي.

(٣٦)

هو آيو ۽ منهنجي پاسي ۾ ويٺو، پر مان جاڳيس ئي ڪونه
ڪهڙي نه اها ندوري ننڊ هئي، هي نڀاڳا جيءَ!
هو آيو نه رات شانت هئي؛
هن کي هٿن ۾ ٻانهنجو سرندو هئو،
۽ منهنجا سپنا انهيءَ جي مڌر آلاپن سان گونججي ويا.
افسوس، منهنجون سموريون راتيون ائين وڃرت رهامي
ڇو ويون؟
ڀلا هن جو درس هردم مون کان ڳسي ڇو ٿو،
جيتوڻيڪ هن جو سواس منهنجي سپنن کي ڇهي ٿو؟

(٢٧)

جوتي، اڙي آهي ڪٿي جوتي؟
لمبا جي ٻرندڙ چٽڪ سان اُهيءَ کي جلاءِ!
ڏيئو آهي ليڪن وٽ جي لاٽ نه آهي ئي ڪانه، — ڇا
اهڙائي آهي تنهنجي تقدير، منهنجا مَنا!
اڙي، اُهيءَ کان وڌيڪ تنهنجي لاءِ نه موت بهتر ٿئي ها!
رحمت تنهنجو در پيئي کڙڪائي؛ ۽ هُن جو اهائو آهي،
ته تنهنجو سوامي جاڳرت آهي؛ رات جي اونداهيءَ ۾
توکي پريم ملن - لڪائي گهرائو اٿس.
آسمان بادلن سان ڇانيل آهي؛ برسات بند ٿيڻ جي ناهي.
مونکي نه ڄم ٿي ڪانه، ٿـــي پوي ته اهو آهـــي ڇا جو
منهنجي اندر پيو لُڇي، —
اُهيءَ جي ته اوٽ ٿي مونکي سمجهه ۾ نٿو اچي.
ڪن ساعت واريءَ کنوڻ جو شعاع منهنجي ڇهري لـي
زيادهه گهاٽي ڇانئا ڇانئي ٿو ڇڏي.
۽ منهنجو من اُهيءَ پٺ لاءِ پيو هٿوراڙيون هڻي،
جتان رات جو سنگيت مونکي سڏي رهيو آهي.
جوتي، اڙي آهي ڪٿي جوتي!
لمبا جي ٻرندڙ چٽڪ سان اُهيءَ کي جلاءِ!
گجگوڙ پيئي ٿئي ۽ هـــوا واڪيءَ وٿيءَ مان سـوڙائيون
ڪندي ڊوڪندي پيئي لنگهي.
رات اونداهي آهي جهڙو سياهه پٿر
اونده ۾ ائين ئي ويل نه وڃائيم.
پنهنجي پراڻن سان پريم جي جوت جلاءِ.

(۲۸)

ڪٺور آهن هي ٻنڌڻ، ليڪن منهنجو من ڏکي ٿيندو آهي،
جڏهن مان انهن کي ٽوڙڻ جو يتن ڪندو آهيان.
مونکي صرف ڪجهه رهائي، پر انهيءَ لاءِ آشا رکندي
۽ مان لڄائمان ٿو ٿيان.
وشواس اٿم ته تو ۾ ئي اموله خزانو پورو آهي ۽ تون
ئي منهنجو ٻهترين حبيب آهين.
ليڪن منهنجو من ئي نٿو مڃي ته ڪو ٻهاري ٻاٽي،
ڪچرو ٻاهر ڪيان،
جنهن سان منهنجو ڪمرو ئي ڀريو پيو آهي.
ڪفن جنهن مونکي لپيٽي ڇڏيو آهي. اهو آهي ڪفن
مٽيءَ ۽ موت جو؛
انهيءَ کي ڌڪاريان ٿو، تڏهن هوندي به موهه رچان
ڪيس گلي لڳايو اٿم.
منهنجا قرض الاهي آهن، منهنجون شڪستون اڻ ڳڻ،
منهنجا عيب ڳجها ۽ ڀاري.
انهن هوندي به جڏهن مان اچي پنهنجي ڪلياڻ ڪارڻ
آراڌنا ڪندو آهيان
ته هراسجي پيو ڪنبندو آهيان
ته متان منهنجي پرارٿنا سوڪار نه ٿئي.

(٢٩)

جنهن کي مان پنهنجي شمد ۾ بند ڪيو آهي،
سو بنديخاني اندر پيو ٿو هنجون هاري.
مان سدائين رڌل آهيان چوڌاري هيءَ ديوار ٺاهڻ ۾،
جئين جئين هيءَ ديوار ڏينهون ڏينهن وڃي ٿي آسمان
طرف مٿي نهندي،
تئين تئين مان کوهندو وڃان ٿو نگاهن مان
پنهنجي هستي الهيءَ جي اونداهي پاڇي ۾.
هن عاليءَ ديوار لي مونکي ناز آهي ۽ گاري ۽ رتيءَ
سان انهيءَ کي ليپو ٿو ليپان ته متان انهيءَ منجهه ڪا وٿي
نه رهجي وڃي!
۽ اها جيتري جتري اون پيو وڪان.
اوترو ئي مان پنهنجي سچي هستي نگاهن مان کوهندو
پيو وڃان.

(٣٠)

آءٌ اڪيلو تنهنجي وٽ نڪري پيس، پريم ملن جاءِ لاءِ،
پر هي وري ڪير آهي جو ايڪانت ۾ پريءَ اونداهه ۾
منهنجو پير پيڇو ڪري ؟

هن جي وجود کان ٽارڻ لاءِ، مان ٿي ٿري پاسيرو ٿو ٿيان.
پر هن کي ٽاري ٿي نٿو سگهان.
پنهنجي گهمنڊي قدمن سان، هو ڌرتيءَ جي مٽي اڏائيندو
ٿو پيو هلي؛

هڪ هڪ شبد جيڪو مان ٻوليان ٿو،
تہ انهيءَ سان هو پنهنجو بلند آواز شامل ڪري ٿو.
اهو خود منهنجو ئي ننڍڙو اهم آهي منهنجا ناٿ،
هن کي لڄ ئي ڪانہ ٿئي؛
ليڪن هن جي صحبت ۾ تنهنجي در اڳيان ٿي مونکي
حياءُ ٿو ٿئي.

(٣١)

باندي، ٻڌاءِ مون کي ”اھو ھئو ڪير جنھن اوکي جھڪڙي چڙھيو؟“
”ھو منھنجو ئي سوامي ھئو،“ باندي ورائيو.
مان سمجھيو ته دنيا ۾ جيڪي ھر ھڪ کان ڏن ۽ ٻل ۾ گوءِ
کٽي وٺندس.
۽ پنھنجي شاھ جسي ھٽي دولت پنھنجي ئي خزاني ۾
ڪٺي ڪيم.
جڏھن ننڊ منھنجي مٿان غالب پئي،
۽ مان بستري تي ليٽي پيس، جو منھنجي ناٿ جوڙي ھئو؛
۽ جڏھن سج ڪپ ڏيس ته ڏسان مان پنھنجي ئي دولتخاني
۾ قيدي ٿي چڪو ھوس.
”باندي، مون کي ٻڌاءِ ته ڀلا ھو ڪير ھئو، جنھن ھيءَ
انوکي زنجير جوڙي آھي؟“
”اھو خود مان ئي ته ھوس،“ باندي ورائيو، ”جنھن ھيءَ
زنجير گھڻي خبرداريءَ سان جوڙي ٺاھي آھي.
مان سوچيو ته پنھنجي اجيت شڪتيءَ سان ساريءَ سرشٽيءَ
کي قابو ڪري سگھندس،
۽ مان رھي سگھندس بنان ڪنھن کي واري مؤلتقرلا ۾.
تنھنڪري رات ڏينھن ھڪ ڪري باھ جي ڀٽي ڀاڻين ۾
ڪنن ڪٺور ھٿوڙن سان پٽي زنجير ٺاھيم.
آخر جڏھن ڪاريگر سقل ٿيو ۽ ڪڙيون ٺھي راس ٿيون ۽
انوکيون ٿي چڪيون،
تڏھن ڏٺم ته ھن ته مون کي ئي پنھنجي قبضي ۾ جھڪڙي
ڇڏيو ھئو.“

(٣٢)

سڀئي جيئا وسيلا هلائي، هن سنسار ۾ منهنجا گهڻگهرا،
مونکي پنهنجن پيرن ۾ قابو ڪري رکڻ جو يتن پيا ڪن.
پر تنهنجو پريم نرالو آهي.
جو هنن جي پيار کان اڌڪ ڪشال آهي،
۽ تون مونکي ڇڙواڳ ڇڏي ٿو ڏين.
متان مان کين ڀلجي نه وڃان،
هو ڪڏهن به مونکي اڪيلو ڇڏي نٿا سگهن.
هوڏانهن وري هڪ ڏينهن پٺيان ٻيو ڏينهن لنگهندو پيو
وڃي ۽ تنهنجو درشن ئي دُرلڀ آهي.
مان جيڪڏهن پنهنجي پرارٿنائن ۾ توکي نه به ڪٿي ساريان،
جيڪڏهن مان توکي پنهنجي هردي ۾ نه به سنڀاريان،
تڏهن به تنهنجو پريم منهنجي پيار جي دقي ۾ تنهنجي
الا قائم ئي آهي.

(۳۳)

ڏينهن ڏٺي جو، هو جڏهن منهنجي گهر گهڙي آيا، ۽ آکيائون:
”اسان هتي فقط هڪڙي ننڍي ۽ ننڍي ڪوٺڙي
والا رهنداسين.“

تڏهن چيو، ”اسان لوڪي اشت ڏهو پوڄا ۽ پڻ سهڪا ڏينداسين،
۽ هتي جي ڪروڙن مان صرف پاڻ وارو پنهنجو ئي وانو
نمرتا سان سو ڪار ڪنداسين؛“

تڏهن ڪاپوءِ هتي وچي پنهنجي هڪ ڪنڊ والاري،
۽ نهٺائيءَ سان جڳهه وٺي ٿانئيڪا ٿي ويٺا.

ليڪن رات جي اونده ۾ ڏسان ته زوراوريءَ ۽ ڏمڪي
سان، منهنجي پورو ڏهو اسٿان ۾ زبردستيءَ ڏوڪي، اُره
زوراوري ڪري، شور مچائي،

ٺاڪر جي اڳيان رکيل آسڻ تي ارداس پيمت ملڻ هيچ
سان پيا هڙپ ڪن.

(٣٤)

شل مان سندي باقي اهڙو ٿڪ ئي بچان
جنهن مان پوءِ توکي ڪوٺي سگهان سمورو ئي پنهنجو.
شل منهنجي اڇا گهٽجي اهڙي ناچيز ئي وڃي،
جنهن مان پوءِ محسوس ڪري سگهان توکي هر ڪس ۾،
۽ هر وستوءَ ۾ توکي پائي سگهان،
۽ هر پل توکي پنهنجي پريم، ڀيٽ ڪريان.
شل مان ٿوري اهڙو نه لڪڙو ئي وڃان
جنهن مان پوءِ توکي مور لڪائي ڇپائي ئي نه سگهان.

شل منهنجا بندن ڪٽجي باقي اهڙا ٿورا ٿين
جنهن مان پوءِ رڳو تنهنجي پاويءَ ۾ ئي جڪڙيل هجان
۽ تنهنجو پالو منهنجي جيون دوارا سڦل ٿئي —
۽ اهو ئي آهي تنهنجي پريم جي ڪڙي.

(٣٥)

جتي هردو نرڀو آهي ۽ ڪانڌ مٿي، اوچو آهي؛
جتي گيان نرٻنڌ آهي؛
جتي سوڙهن گهرائو ديوارن ذريعي، سرشٽيءَ کي پرزا پرزا
ڪري ڌارن ڪيو نه ويو آهي؛

جتي سخن، صداقت جي عميقيءَ مان ٿا نڪرن؛
جتي لڳاتار اُدم پنهنجون ٻانهون پورنتا ڏي
ڊگهيڙي ٿو؛

جتي ٻڌيءَ جي شفاف نهر پنهنجي وهڪ ڪٺن
رسمن جي ٿوٽ وٽران ريگستان ۾ کوهي ناهي؛
جتي آتما جي پرگتي شيل وچار ۽ آچار جي لون رهنمائي
ٿو ڪرين —

اهڙي ٿي سوتنترتا جي سرڳ ۾، منهنجا پرم پتا،
شال سوڌيش سجاڳ ٿئي.

(٣٦)

هيءَ منهنجي آرادنا آهي توکي، منهنجا ناٿ —
اُکوڙ، منهنجي مَن جي مفلسيءَ جون پاڙون، اکوڙ.
بل ڏي مون کي ته پنهنجا ڏک ۽ سک سنهنجائيءَ سان سهي سگهان.

بل ڏي مون کي ته پنهنجي پريم کي سڦل ڪريان شيوا ڪارڻ پر.

بل ڏي مونکي ته ڪڏهن به دردرن کي نه لوڙيان.
۽ نه جهڪان ڪڏهن به اهنڪاري شڪتيءَ اڳيان.
بل ڏي مونکي ته روز مره جي ننڍ ننڍ کان پنهنجي من اسٿتيءَ کي مٿي ارچو رکان.

۽ بل ڏي مونکي ته پنهنجيءَ شڪتيءَ کي شرڌا سان تنهنجي ئي اڇا ارپڻ ڪري ڇڏيان.

(۳۷)

سمجهيم ته منهنجي سفر جي پڄاڻي اچي چڪي هئي ، منهنجي شڪتيءَ جي انتم سيما تائين —

۽ منهنجي اڳيان واٽ بند ٿي وئي هئي ؛
وکر سڀ کٽي ويا هئا ۽ گهڙي اچي سهڙي هئي خاموش، گوشي نشينيءَ جي شرط وٺڻ جي .
ليڪن اوچتو ٿو ڏسان ته تنهنجي ڀاويءَ جو منهنجي لاءِ انت ئي ناهي .

۽ جڏهن ڪهنا شبد مُک تائين اچي ته شانت ٿي ويندا آهن .

ته ورِي نوان آلاپ هرديه جي اندران نرماڻ ٿيندا آهن ؛
۽ جتي پراڻا پيچرا غائب ٿي ويندا آهن ،

ته نئون پرديش پرگهٽ ٿئي ، پنهنجي ادڀوتن سميت

(٣٨)

مونکي لوڙ آهي تنهنجي، صرف تنهنجي —
بلاشڪ منهنجي دل ائين ور ور ڪري اچاري بنان ڪڏهن انتها جي.
سڀئي ترشنائون جيڪي مونکي ڏينهن پريشان ڪن ٿيون، سي آهن ڪچيون ۽ اوڙ تائين کوکيون.
جئن رات پنهنجي انڌڪار ۾ ٿي پرڪاش لاء التجا لڪائي سانڍي رکي ٿي،
تئن منهنجي بيخوديء جي گهرائيء مان به اها ئي پڪار گونجي ٿي —
مونکي لوڙ آهي تنهنجي، صرف تنهنجي.
جئن آنڌي به انت ۾ پنهنجي سمابتي شانتيء ۾ لهي ٿي اوچي،
جڏهن هوءَ زور سان پنهنجي سموري طاقت لڳائي، شانتيء سان وڃي ٿي ٽڪر کائي،
تئن منهنجو انقلاب به وڃي ٿو تنهنجي محبت سان ٽڪرجي.
۽ تڏهن به الهيء جي اها ئي صدا آهي —
مونکي لوڙ آهي تنهنجي، صرف تنهنجي.

(٣٩)

جڏهن هردو نُوٽ ۽ ڪٺور ٿئي، تہ اچجي مهنجي مٿان مهر جو مينهن وساءِ.

جڏهن جيون مان رسڪتا اڏري ٿي وڃي، تہ هليو اچ سنگيت سُڌيءَ ڏن سان.

جڏهن ڪم ڪاج جي گوڙ گهمسان ڪري چوطرف ڌمچر ٿو مچي، ۽ مون پار کان واڇڙو ڪري ٿو ڇڏي، تہ هليو اچ مون وٽ، مهنجا شانتي سروپ سوامي، پنهنجي سنتوش ۽ شانتيءَ سميت.

جڏهن مهنجو ڪنگال قلب ڪرلڙو لي ڪنڊ پاسي ٻاڙ لڪائي ٿو وهي،

تہ دروازو ڀڃي کول، مهنجا راجا، ۽ هليو اچ شاهاڻي شان سان اندر سان.

جڏهن واسنا مون کي مايا ۽ مٽيءَ سان انڌو ٿي ڪري ڇڏي،

تہ اون پاڪدامن ۽ اون سجاڻ، هليو اچ پنهنجي پرڪاش ۽ گرجنا سميت.

(٤٠)

ڏينهن جا ڏينهن برسات رکجي وئي آهي، منهنجا
ڀڳوان، منهنجي ڏُٺ خشڪ دل ۾.

آڪاس بہ بيباڪ طرح اُگهاڙل آهي، جو ڪنهن هڪ
نفيس بادل جو ڪو سنهڙو پڙدو بہ ڪونهي،

ڪائي ماٺ ڪو اڳيسي ڏور ٺڌي برساتي ورکا جو ڪو
اشارو بہ ڪونهي.

موڪلي ڏي پنهنجو ڪروڌي طوفان، موتمار اُونڌڪار ڀريو،
اگر اها ئي آهي تنهنجي اڇا،

۽ کنوڻ جي ڦٽڪن سان آسمان کي هڪ ڪنڌ کان ٻئي
ڪنڌ تائين ڏوڙي ڇڏ.

ليڪن واپس گهرائي وٺ، منهنجا سوامي، واپس گهرائي
وٺ هيءَ چوڌاري ڦهليل خاموش اُشن، ماٺڙي، تيز ۽ اردئي،
هرديہ کي ڀيانڪ نراشا سان جلائيندڙ.

ٿل مٿان ڪهي هيٺ اچي مهر ڀريل ميگهہ،
جئن هوندو آهي ماءُ جو نهارڪو منهن، جڏهن ڏاڏهن
پتا ڪندو آهي ڪروڌ.

(٤١)

سڀني جي پٺيان ڪٿي بيٺو آهين، منهنجا پريتم، ڇانوَن ۾ پاڻ لڪائي؟ اهي توکي ليکيا ٿا ڏين ۽ ڌوڙ واري رستي تان ٽڪري ڌڪو ڏيئي نه ليکي اوکي اورانگهي هليا ٿا وڃن. مان هتي انتظار جون گهڙيون ٽاريسي، تنهنجي لاءِ پنهنجون پيشڪشون پکيڙي ويٺي آهيان. جيڪي پنڌ واٽهڙو اچن ٿا، سي منهنجا گل هڪ هڪ ڪري کڻندا پيا وڃن ۽ منهنجي ٽوڪري لڳ ڀڳ اڄ خالي ٿي آهي.

صبح جو ٽائيم ٽري ويو آهي ۽ منجهند جي ويل. شام جي ڇانوَ ۾ منهنجون اکيون ننڊ آکڙيون ڪري ڇڏيون آهن. ماڻهو گهر موٽندي، اکيون ٽيٽ ڪري پيا مون ڏانهن نهارن ۽ مرڪن ۽ مونکي شرمندو ڪن. مان هڪ ڀڪارڻ ڇوڪري وانگر ويٺي آهيان پنهنجو پلئو منهن مٿان وجهي، ۽ هو جڏهن پڇندا آهن ته اهو ڇاهي جو توکي کپي ته پنهنجون اکيون ٿي ڪري هيٺ ڪندي آهيان.

اڙي، اها حقيقت ته ڀلا مان ڪين ڪيئن ڏسيان ته تنهنجي لئي اوسيئڙي ۾ آهيان ۽ تون پڻ اچڻ جو انجام ڪيو آهي. حياءُ وچان ڪيئان ته ڪئين ته پنهنجي لئي هندي لاءِ سهڙي ويٺي آهيان هيءَ مفلسي.

مان گاهه تي ويٺي هوندي آهيان ۽ آسمان طرف تڪيندي آهيان ۽ هڪ سپنو ڏسندي آهيان تنهنجي اچانڪ پهچڻ ساڻ نڪارجڻ جو — سڀئي ٻتيون روشن ٿيل، سونهري جهنڊيون

تنهنجي واهڙ مٿان ڦڙڪندا رهن ۽ تو سنئين رستي جي پاسن
کان واٽ ڦاٽي بيٺل آيا، جڏهن هو ڏسندا ته ڪٿي نه تون
پنهنجي آستان تان لهي هيٺ اچي موالڪي ٻَتَتَ مان آٿاري ۽
وهارين ٿــو، پنهنجي پار ۾ مون هڪ مڙيءَ ۽ گدلي پهرو
چوڪريءَ کي، ڪنبندڙ شرم ۽ ٿان وڃان، اونهاري جي هير
۾ لڏندڙ ول وانگر.

ليڪن سمو رمندو رهي ٿو ۽ اڃا تائين ڪوله تنهنجي
رٿ جي ڦيٿن جو آواز. ڪيتريون ئي ڇپرون تنگهي وڃون
آهن ڏنڊيون ۽ گوڙ گهمسان ۾ ۽ شان شوڪت سان. ڇــو، فقط
تون ئي آهين جا جو پٺتي هوندين اوندهه ۾، خاموش ۽ سڀني
جي پويان؟ ۽ فقط مان ئي آهيان جو پيني هولديس اوسيڙي
۾ ۽ پوئي هڄندس، ۽ اندر تــي الــدر بيئي ٻاڻ ڳاريندس
اجائي آڪر ۾؟

(٤٢)

ٻڌم ڦٽيءَ جو ئي سس ٻس شروع ٿي ويئي، ته ڪنهن ٻيڙيءَ ۾ رڳو تون ۽ مان ئي سفر ڪنداسين.

۽ دنيا ڀر جي ڪنهن ٻئي ٻشر کي به اسان جي نه ڪنهن وديش ڏانهن ۽ نه ڪنهن اُديش سان هڪ ٻيڙيءَ ياترا جي ڪا ڪل به ڪانه پوندي.

انهيءَ بي پايان ساگر ۾، سانتيءَ ۾، تنهنجي مرڪندي ٻڌڻ سان ئي منهنجا گيت سنگيت تي ڦهلندا، ڇولين جيان ڇڙواڳ، ۽ شبد بندشن کان مڪت.

اڃا ويل ڪانه آئي آهي ڇا؟

اڃا ڪي ڪم هاج رهيل آهن ڇا؟

اڙي، سنڌيا به ساگر جي ڪپ تي اُتري آئي آهي ۽ پرڪندڙ روشنيءَ ۾ سامونڊي پکيئڙا به پنهنجن آکيڙن ڏانهن اُڏامندا پيا اچن.

ڪير ڄاڻي ته ڪڏهن لو لنگر کڄي ۽ ڪشتي شفق جي انتم شعاع وانگر رات ۾ لوپ ٿيندي رهي؟

(٤٣)

اهو به ڏٺو هو جو انهنجي لاءِ مان ڪا سخت تي ڪال ڪئي هئي.

۽ هڪ رواجي دلبوه مان ۽ مون لاءِ هڪ اجهي هوندي به ، منهنجي هردي ۾ اڻ ڪونهو پهچي ، منهنجا راڄا منهنجي جهون جي ڪمترن تي لهز پرواز ڪندو گهڙ لڻن تي لو اچي النس ڪال جي مهر لڳائي.

۽ اڄ جڏهن اڃا ڪ انهن تي روشني وڌ ۾ ته انهنجي تي دستخط ڏنم.

ڏسان ته اهي سڀ ڊرڙ ۾ ٽڙ لون ٽڪڙن پيون آهن ۽ منهنجي خصوص گذريل زماني جي رنج ۽ راحت جي حافظي ۾ تي منجهي پيون آهن.

منهنجي ۾ منهنجي ٻاراڻي والد وونڊ ڪندي ، ڊر لفرت وچان منهن ڪوڙ موڙ ڙو ،

۽ پيرن جا آٿست جهڪي مان پنهنجي راندان واري ڪمري ۾ ابتدا هئا.

اهي ساڳيائي آهن جهڪي هڪ ستاري ڪان پٺي ستاري جا ڇڏا ڏنا .

(٤٤)

اها ئي منهنجي راحت آهي جو رستي کان پاسيرو ترسي، ڏسو لکمان ته ڪيئن تو پاڇو پيڇو ڪري پرڪاش جو ۽ ڦوهارو اچي اونهاري جي آڌر سان.

دوت اگم آڪاس مان سنيها آڻي منهنجو سواگت ڪن ٿا ۽ سنئون پرينڌا واٽ وٺيو ويندا رهن ٿا.

منهنجي اندر آتما پرسن آهي ۽ لنگهندڙ هير جو هڳاءُ مڌر آهي.

پرڀات کان اماشام تائين، مان پنهنجي ابهي رمدلي ويٺو هوندو آهيان.

۽ ڄاڻان ٿو ته اچانڪ ڪڏهن نه ڪو شڪوار ساعت اچي جو مان درس ڪندس.

تيستائين مان ڀي مرڪندو آهيان ۽ اڪيلو ئي اڪيلو ڀي گنگنائيندو آهيان.

اهڙيءَ وچ وايو ڀرجي ويندي آهي آس جي واس سان.

(٤٥)

تو هن جو ٻڌي، هن ڄاڻي هلڻ ٻڌو نه ڪولهي؟
هو اچي ٿو، اچي ٿو، پل پل اچي ٿو.
هر گهڙيءَ، هر سمي، هر روز، هر رات،
هو اچي ٿو، اچي ٿو، پل پل اچي ٿو.
ڪيترن ئي گيت ڳايا اٿم، ڪيترن ئي مزو ڪيفن ۾،
پر انهن سڀني سرن اهو ئي ٻول پرسد ڪيو آهي،
“هو اچي ٿو، اچي ٿو، پل پل اچي ٿو.”

سهاڻي اپريل جي سڳنڌمئي ڏينهن ۾، جهنگل جي پيچرن مان هو اچي ٿو، اچي ٿو، پل پل اچي ٿو.

جولاءِ ۾ چؤماسي جي انڌڪاري ۽ پل وارين جو بادلن جي گرجندڙ رٿ ۾ هو اچي ٿو، اچي ٿو، پل پل اچي ٿو.

هر ڏک ۽ ڪليش ۾ اهي هن جا ئي چرڻ آهن جي منهنجي هردي کي ڇهن ٿا ۽ هن جي چرڻن جو ئي سونهري سپرش آهي، جو منهنجي واسنا کي روشن ڪري ٿو.

(٣٦)

مون کي ڄاڻ ئي ڪانهي تہ ڪهڙي گهڙيءَ سمي کان وٺي تون هر لمحي پٺي قريب آيو آهين مون سان ملڻ لاءِ.

ڪهڙيءَ ريت، تنهنجو سج ۽ ستارا لوڪن کان هر گز مون کان لڪائي ڇپائي نہ سگهندا.

ڪيترا ئي پيرا صبح ۽ شام، تنهنجي قدمن جو آهٽ ٻڌڻ ۾ آيو آهي،

۽ تنهنجو قاصد منهنجي قلب اندر لنگهي آيو آهي، ۽ مون کي اڪيلائيءَ ۾ ڪوٺيو اٿس.

مان نہ سمجهي سگهان تہ اڄ منهنجي جيءَ ۾ لرزش ڇو آئي آهي.

۽ نورالمدد راحت جو احساس منهنجي هردي مان روان آهي.

اهڙو ٿو ڀاسي تہ ڄڻڪ منهنجي ڪاروبار سميٽڻ جي مهل اچي سهڙي آهي،

۽ هوا ۾ تنهنجي سڳنڌ ۽ ولايتا جو ڪومل واس ٿو محسوس ڪريان.

(٤٧)

لڳ ڀڳ ساري رات وهامي ويئي آهي اجائي هن جي اوسيئڙي ۾. انديشو اٿم ته متان صبوح ساڻ اوچتو ئي نه اچي سهڙي منهنجي ڀري وٽ، جڏهن ٿڪاوٽ سبب مان گهور ننڊ ۾ هجان.

مترو، هن لاءِ راهه کليل ڇڏي ڏجو، هن کي روڪجو نه.

جيڪڏهن هنجي قدمن جي آهٽ ڪري جاڳي نه سگهان، ته به مونکي اٿارڻ جي ڪوشش نه ڪجو، مان منت ٿو ڪريان.

چاهيان ٿو نه پکين جي ڏميڙ واري سر - سنگم سان به ننڊ مان نه اٿان.

۽ نه صبوح جي روشنيءَ واري اُسڙ ويلي هوا جي هنگامي سان ٻڙ.

ڀل آڏکي مونکي سمهڻ ڏيو، اگر منهنجو ناٿ به ڪٿي اوچتو منهنجي در تائين هليو اچي.

آه، منهنجي ننڊ پياري ننڊ، جا ٿورسل آهي غالب ٿيڻ لاءِ صرف هنجي ڇهاءُ سان.

او، منهنجون ٻوٽيل اکيون ڇپر کوليندينون صرف هن جي مرڪ مهڪ سان، جڏهن هو اچي بيهندو، آڏو سامهون بر ڪهت ڏي ننڊ جي اڌڪار مان سپني جيان.

بلاشڪ حاظر ٿئي هو منهنجي اکين اڳيان ٻهرياڻين سپني پرڪاش ۽ سروپن کان اڳ ۾ ئي.

هن جي نگاهه سان ئي پلي نه منهنجي جيت آتما کي سڀني ٻهرلين لي آنند جو لطف.

۽ پوءِ منهنجو سمائڻ ٿئي ارت ۾ ئي ساڳيا هن ۾.

(۴۸)

صبوح جي سالت وارو ساگر پکين جي گيتن جي ڇولين
سان ڇلڪڻ لڳو ۽ پٽ جي پاسن کان هئا خوشگوار گل ۽
۽ سون جو خزانو ونڊجي رهيو هئو بادلن جي وٿين مان،
جنهن وقت اسان پنهنجيءَ ڌن ۾ لڳي پنهنجي راهه وٺي رهيا
هئاسين ۽ ڪو ڌيان ئي ڪونه ڏنوسين.

اسان ڪو مزيدار گانا ڳايا ۽ نه کيڏيو ٽپي، نڪو ڪو
اسان واپس ڳوٺ ۾ سودي لاءِ؛ اسان هڪ حرف به نه ڪڇيو
۽ نڪو ڪو مشڪيوسين؛ اسان واٽ تي مانجهاندو به ڪونه ڪيو.
اسان پنهنجي وک وڌائي وڌيڪ وڌيڪ تکڙي، جئن
وقت پئي وڌ تيزيءَ سان گذريو.

سورج آسمان ۾ ڪاپار تائين چڙهي چڪو هئو ۽ ڪبوتن
ڇانوري ۾ پئي "گهوُ گهوُ" ڪئي، سڪل پن پئي لڏيو ۽
ڦيرانيون کاڌيون منجهند جي لُوءَ ۾.

ريڍار ٻيگر بڙ جي درخت جي ساهي ۾ پئي گهيرٽ
کاڌا ۽ خواب لڌا ۽ مان پنهنجو پاڻ جهل جي ڀرسان ليٽي
پيس گاهه مٿان پنهنجن ٿڪل عضون کي تيزي پکيڙي ڇڏيم.

منهنجا سنگتي منهنجي حقارت وچان مذاق اُڏائڻ لڳا.
هنن پنهنجا ڳاٽ مٿي ڪيا ۽ ڊوڙ ۾ هليا ويا؛ هنن ڪڏ
ڪ رائي پٺيان نهاريو به ڪونه ۽ نه ڪو آرام ئي ڪيو؛ هو دور دور
نيلي ڌنڌ ۾ گم ٿي ويا. هو ڪيترا ئي چراگاهه ۽ ٽڪريون پار
ڪري ويا ۽ وچتر ۽ ڏورانهن ڏيهن مان لنگهي ويا.

الست پٽ جا پهلوان پالڻهار، تو ڪهڙو نه لڪايو آهين. ننڍڙيءَ ڄاري ۽ ٻوڪڙيءَ ننڍيون مولڪي آڻي لاءِ، ليڪن هو ن ۾ ڪو الساءِ. تي هوت ۾ ڪوڙ ڏنائون. مان پنهنجو پاڻ ڪرهي ۽ پنو هوس خوشگوار پيرڙيءَ جي عميقيءَ ۾ — ڏنڍلي راحت جي ساعي ۾.

سو رنه — پرت پر پل سوز آپالڪانيءَ جو سنعوض منهنجي هردي مٿان آهستگيءَ سان پسر ڄڃي واءِ. مان پلجي ويو هوس نه چاڄي لاءِ سفر لـي لڪڙو هوس ۽ پنهنجي من کي ٻمان چڪتاڙ جي پاڇن ۾ ڪهڻن جي مايا کي اوپڙ ڪري ڇڏيم. آخر جڏهن ننڊ مان جاڳيس ۽ اکيون پٽيم ته لوکي پسر ۾ ٻمبل ڏٺم. منهنجيءَ ننڊ را ڪسي پنهنجي مشڪ سان پلٽان پلٽ پسري ڪئي نه مان دڄي ويو هوس نه راهه لنبي آهي ۽ ٽڪانيدڙ ۽ تو ڏاڍين پهچڻ ۾ ڪشت هئو مها ڪٿي!

(٤٩)

تون پنهنجي سنگهاسن تان لهي هيٺ آئين ۽ اچي منهنجي جهوپڙيءَ جي ٻاهران وٽ بيٺين.

مان هڪڙيءَ ڪنڊ ۾ صرف پنهنجي منهن ئي ڳائيندو ۽ آلاپ تنهنجي ڪن تي پيو.

تون لهي هيٺ آئين ۽ اچي منهنجي جهوپڙيءَ جي ٻاهران وٽ بيهي رهئين.

تنهنجي دربار ۾ گهڻائي ڪلاونت آهن ۽ لڳاتار سنگيت پيو ڳائجي.

پر هن نوال جي سادي سر تنهنجي پريم کي ڇيڙي ڇڏيو.

هڪ ننڍو سوز ڀريو آلاپ، جنهن ۾ رليل هئو پرڪرتيءَ جو مهان سنگيت ۽ ڀيٽ طور هڪ گل کڻي تون لهي هيٺ آئين ۽ منهنجي جهوپڙيءَ جي ٻاهران وٽ ٿمجي ويٺين.

(٥٠)

ڳوٺ ۾ رستي تان در در ڀڪندو ھلندو پئي ويس، تہ تنهنجو سونو رٿ پري کان ٿي ڏسڻ ۾ آيو، جڻ ھڪ لجاميدار سپنو، ۽ عجب لڳم تہ ڪير ھوندو ھيءُ شاھن جو شاھ! منهنجون آشائون اڀريون ۽ سمجهيم تہ منهنجي ٻرن ڏينهن جي پڄاڻي ٿي چڪي ھئي، ۽ مان انھيءَ گھڙيءَ ٻيک ملڻ لاءِ ترسيو بيٺو ھوس ۽ چوڌير مٽيءَ ۾ ٽڙيل پکڙيل ڏن لاءِ.

رٿ اچي ڪڙو ٿيو جتي مان بيٺو ھوس.

تنهنجي نگاھ مونکي پيئي ۽ تون مرڪندو لهي ھيٺ آئين. احساس ٿيم تہ آخر منهنجي جيون ۾ خوشنصيبي آئي ھئي، تڏھن تو اوچتو پنهنجو ھٿ ڊگهيڙيو ۽ پڇيو، ”تو وٽ ڇاھي مونکي ڏيڻ لاءِ!“

اوھو، ڇا تہ ھئي اھا شاھاڻي ٺٺولائي جو پنهنجو ھٿ ڦھلائي ھڪ بکاريءَ کان ٻيک گھري! مان منجهي پيس ۽ ھڪڙو ٻڪڙو ٿي بيهي رھيس ۽ بغل ٿيلهيءَ مان آھستگيءَ سان ننڍڙو ذرڙو ان جو ڪڍيو ۽ توکي ڏنم.

ليڪن منهنجي حيرت جي حد ٿي ڪانہ رھي جڏھن تماشام جـو مان ٿيلـي پنهنجي ڦرڙي خالي ڪئي تہ ڏٺو ھڪ ننڍڙو ٽڪڙو داڻو سون جو انھيءَ ڍيڙيءَ ۾.

مون زار زار رنو ۽ چاھيم تہ ڇو نہ جيڪر توکي دل و جان سان سڀ ڪجهہ ڏئي ڇڏيو.

(٥١)

رات اونداهي ٿي ويئي، اسان جا ڏينهن جا ڪم ڪاج پورا ٿي چڪا هئا.

اسان سوچيو هو ته رات وارو پويون مهمان پهچي ويو هو ۽ ساري ڳوٺ ۾ در — بند ٿي چڪي هئي.

صرف ڪن چيو ٿي ته باقي راجا اچڻو آهي.

اسان کلي ڏنو ۽ چيو، "نه اهڙو ٿي ئي نٿو سگهي!"

اهڙو لڳو ڄڻڪ دروازي تي ڪڙڪا ٿيا ۽ اسان سوچيو ته هوا کان سواءِ اهو ٻيو ڪجهه به نه هوندو.

اسان ڏيئن بجهايون ۽ ليٽي سمهي پياسين.

صرف ڪن چيو، "اهو ڪو به ته قاصد آهي!"

اسان کلي ۽ چيو، "نه اها هوا ٿي هوندي!"

اڌ رات جو هڪ آواز ٿيو. اسان ننڊ آکڙائيءَ ۾ سمجهيو ته اهو ڪا ڏور واري گجگوڙ هوندي.

ڌرتي ڏڏي، ديوارون لڏيون ۽ اسان کي اهيءَ ننڊ ۾ هلاڪ ڪرڻ لڳي.

صرف ڪن چيو اهو ڦيٿن جو آواز هو.

اسان ننڊ آکڙائيءَ ۾ ٻاڙا ٻاڙا ڪري چيو، "نه، اهو هوندو ٻادلن جو گجگوڙ!"

رات اڃا ڪاري ٻاٽ هئي، جڏهن دهل وڳو. آواز آيو: "جاڳو ٿيو! دير نه ڪريو!"

اسان پنهنجا هٿ رکي پنهنجون ڇاتيون دٻايون ۽ ڊر وچان ڏڪڻ لڳاسين.

ڪنهن چيو، ”ڏسو اها آهي راجا جي ڏيا!“

اسان پنهنجي بسترن اُٿيا ئي کڙا ٿياسين ۽ رڙيون ڪري چيوسين، ”دير ڪرڻ لاءِ وقت ئي ڪٿي آهي!“

راجا اچي سهڙيو آهي — ليڪن، شمعدان ڪٿي آهن؟ ڪٿي آهن ڦول مالهائون؟ سنگهاسن ڪٿي آهي، هن کي براجمان ڪرڻ لاءِ؟

اڙي حيف، او بلڪل حيف! ڪٿي آهي ڪمرو ۽ سجاوٽ سامگري؟ ڪنهن به ته آکيو، ”بيڪار آهي هي رڙ واڪا! خالي هٿين هن جو سواگت ڪريو ۽ آڳمن ڪريو هن جو پنهنجي خالي ڪوٺين ۾!“

کولي ڇڏيو دروازا، وڄايو سنک کڻي! آڌيءَ رات آيو آهي اسان جي اونداهي ۽ اُجاڙ گهر جو راجا. گهگهور ڳجڪن ۾ پيئي گجي، انڌڪار کنوڻ جي ڪارڻ پئي ڪنبي. ڪڍي اچ ٻاهر پنهنجو ڦاٽل تڏو ۽ ان کي وڇاءِ اڱڻ ۾. آنڌيءَ سان گڏ اچي ويو آهي اوچتو اسان جو ڀيانڪ رات جو راجا.

(۵۳)

چاھيم ته توکان گھري وٺان — ليڪن ھمت ٿي ڪانه ٿيم- تنھنجي ڳلي وارو گلاب جي گلن جو ھار.

تنھنڪري صبوح ٿيڻ تائين ترسيس ته جڏھن تون اٿي وڃين ھليو ته مان ٻه ملڻ ڪجھه ذرا ٻرڙا بستري تان.

۽ ڀڪاريءَ جيان اسر ويلي ڳوليم ٿي صرف ھڪ ٻه رُلَ کُلَ پنکڙي.

اڙي ماءِ، ڇا لڌو اٿم؟ تنھنجي پيار نشاني ڪھڙي ڇڏي وئين؟ اھو گل ناھي، نه نه ڪي مصالحا، نه نه ڪا خوشبودار پاڻيءَ جي صراحي. اھا آھي تنھنجي طاقتور تلوار، جا چمڪي ٿي آگ وانگر، ڀاري جھڙو گجگوڙ جو ڪڙڪو.

دريءَ مان لنگھي اچي ٿي صبوح جي ڪومل روشني، ۽ ڦھلائي ٿي ڇڏي پاڻ کي تنھنجي بستري تي.

صبوح جو پکي "چون چون" ڪري اچي ٿو، "ناري، تو ڇا لڌو آھي؟" نه، اھو ڪو گل ناھي، نه نه ڪي مصالحا، نه نه ڪو خوشبودار پاڻيءَ جي گلابداني — اھا آھي تنھنجي ڀيانڪ شمشير. مان ويٺي عجب ۾ سوچيان ٿي ته ڪٿي ڪيڏو آھيان، ڪھڙي آھي ھيءَ تنھنجي سوغات! مون کان نه اھا جڳھه ٿي ڳولھي لڀي جتي ڪٿي ھن کي لڪايان. مان ڪمزور آھيان ۽ شرم ٿو ٿئيم ته ھن کي پھري گھمان ۽ جڏھن ڇاتيءَ سان ٿو لڳايانس ته مونکي عذاب ٿي ڏئي. تنھن

ھولڏي ۽ ھن دڙ جي ٿو جي ھو شرف انھن جي من ۾ سالڏيندس، ھيءَ انھن جي سرڪڙي.

ھن ڪان پوءِ منھنجي لاءِ ڪوڙا باقي ڏيپ ڏاءَ دليا ۽ وھندو ٿي ڪرڻ، ۽ منھنجي ساري ڏڏ ۽ ڏڏ ۾ ان ٿي رجھائي ٿيندا. اُو ٿ مرليءُ کي منھنجو سالي ڪري رکيو آھي ۽ ھن ڪي انھن جي جيون جو تاج ٻڌرائيندس. انھن جي للوار جون وٽ آھي، جنھن سان اُوڙيندس انھنجا انڌن، ۽ دليا ۾ منھنجي لاءِ ڪوڙا ڏيپ ڏاءَ وھندو ٿي ڪرڻ.

ھن ڪالھوءِ مان ھڪ ھڪ سجاوٽ سينگار لاھي ڪندس، ۽ منھنجي مـن جا مالڪ، ٿ ڪو ھرلڊ ۾ اوسيڙو يا ڪندن ڪڙين ۾ روچ واڙو، ٿ ڪا لڄا ۽ آجري ۾ ڪو منڌاج. ٿو مولڪي انھنجي للزار جو سونڊ ڪري چڏي آھي سينگار طور ھن ڪالھوءَ ٿ ڪوي مولڪي ڳُڏي ڳُڏيءَ واري سجاوٽ.

(٥٣)

سهڻي آهي تنهنجي ڪنگڻي، ستارن سان سينگاريل ۽ گوناگون رنگين جواهرن سان جڙيل هوشياريءَ سان، ليڪن منهنجي لاءِ اهيءَ ڪان ۽ آهي سندر آهي تنهنجي شمشير، وڄ جي ور سان، وشنوءَ جي پکڙيل پرن واري غيبي پکيءَ واڳر پرن طرح سوريه - آستمي لال جوشيلي روشنيءَ ۾ ٺيڪ ٺهيل.

هو ائين ڌڪي ٿو جيئن ڪو انتم پران ارپڻ ڪندو آهي پيڙا جي آنند ۾ مرتيوءَ جي آخرين وار جي وقت ۽ هوءَ چمڪي ٿي پوتر جواليءَ جيان، جا دنيوي حرص کي هڪ ئي ڀڙڪيدار شعلي سان ڀسم ڪري ٿي ڇڏي.

سهڻي آهي تنهنجي ڪنگڻي، ستارن جي موتين سان جڙيل، ليڪن تنهنجي تلوار، او گجگوڙ جا داتا، ٺهيل آهي بيحد سندرتا سان، جنهن ڏانهن نهارڻ يا جنهن جو ڌيان ڪرڻ ئي هيبتناڪ آهي.

(٥٤)

مان ته توکان ڪجهه گهريو ئي ڪونه؛
مان پنهنجو نالو سوڌو تنهنجي ڪن تائين ڪونه پُڄايو.
تو جڏهن موڪلايو ته مان خاموش ٿي بيٺو رهيس.
مان کوهه جي ڀر ۾ اڪيلو بيٺو هوس، جتي درخت جو پاڇو پاسيرو پئي پيو ۽ ناريون ته پنهنجا پورا مٽيءَ جا گهڙا کڻن تار ڀريل ڪلهي گهر ڏانهن واپس ورن ٿيون. هنن مون کي سڏيو ۽ وڏي واڪي آکيو، "هلو هلو اسان سان، صبح ٽري منجهند ٿي رهي آهي." ليڪن مان گهڙيءَ پهر آلس ڪري بيٺي رهجي اڻ لکن ڳڻن جي سمنڊ ۾ ٿي غلطان ٿي ويس.

جڏهن تــون آئين ته مان تنهنجو کڙڪ ٻڌو ئي ڪونه. تنهنجون نگاهون ڏکي هيون جڏهن اهي مون تي پيون. تنهنجو آواز ٿڪل هو، جڏهن تو آهستي ڳالهايو — "اف مان پياسي پانڌيئڙو آهيان." مان پنهنجي ڏينهن ڏٺــي وارن خوابن مان جاڳي پيس ۽ پنهنجي دلي مان پاڻي تنهنجي ٻُڪ ۾ اوتيم. مٿان پن پئي ڦڙڪيا. ڪوئل اڻ ڏٺل انڌڪار ۾ ٻاڪي الا پيو، ۽ ٻٻر جي گلن جي خوشبوءِ سڙڪ جــي وڪڙ وٽان پئي آئي.

مان لڄ وچان خاموش ٿي بيٺو رهيس، جڏهن تو منهنجو نالو پڇيو. سچ پچ ته تنهنجي لاءِ ڀلا مان ڪڏهن ڪي ڇا ڪيو

جو منهنجي لوڪن يادگيري رهي. ليڪن اها يادگيري ته مان لوڪي منهنجي پياس مٽائڻ لاءِ پاڻي ڏنو هئو، منهنجي هردي سان چهٽيل رهندي ۽ مدرتا ۾ وڪوڙي رکندس. صبوح جي پهر ۾ اوڀر لئـي وڳي آهي، مکي ٽڪل آلاڻن ۾ پيو ڳالهي، تم جيا پڻ مٺان ڦڙ ڦڙ پيا ڪن ۽ مان ونيڊ آهيان ۽ پيو سوچيان ۽ پيو لو سوچيان.

(٥٥)

مايوسي منهنجي من مٿان سوار آهي ۽ تنهن جو خمار اڃا تائين منهنجي اکين تي چڙهيل آهي.

ڏوکي اڃا سڀهو ملبو ٿي ناهي ڇا ته ڪنول ڪمدن جي وچ واهي شان ۽ شوڪت سان حڪومت ڀلو هلائي؟ جاڳ، اڙي سجاڳ ٿيءُ! ائين نه لڳي جو وسل وڙمد هلي وڃڻي!

پنڌالين سڙڪ جي پوڙيءَ وٽ، اڪاڪر اڪيلائي واري پردلش ۾ ويٺو آهي منهنجو ميت اڪيلو ٿي اڪيلو. هن کي دوکو نه ڏجانءِ. جاڳ، اڙي سجاڳ ٿيءُ!

ڇالي ٿيو اگر آسمان سهڪي ٿو ۽ لرزي ٿو، منجهند جي سج جي ڏرڪڻ ڪارڻ — ڇا ٿيو اگر لعل واري ڦهلائي ڇڏي آسمان جو پالڻ — منهنجي اندر جي اونهائن ۾ آنند ڪرلهي ڇو؟ منهنجي هر قدم هلڻ سان، سڙڪ جو سرلند و دود پرٿي مٿو سگهيت ۾ نه ڇڙلدو ڇا؟

(٥٦)

اهڙيءَ طرح تنهنجو الله ٻاهر ۽ اندر آهي مون ۾.
اهڙيءَ طرح تون هليو آيو آهين مون ۾، اڙي تون ساري سرشٽيءَ جا سوامي، تون ته ڪنڌالهن وڃي هان تنهنجو ٻاهر، ڇو ڪڍهن مان ٿي ا. هجان هان ؟

تون ته مونکي هن دؤلت ۾ ٻاگهي ٻاٻوار ڪري ڇڏيو آهي. منهنجي هردي اندر تنهنجي ئي الست آلد جــي لهلا آهي. منهنجي اندر ۾ تنهنجو پاڻو ئي سدائو ضرورتال لي ٻيو لهي.

جيئن ڪري ٿي تون شاهن جو شاهه آهين جو سوراهن سنگار ڪيا الٿي منهنجي دل لهائي لاه، ۽ تنهن ڪري ٿي تنهنجو ٻاهر ٻنهنجي ٻاهيءَ جي ٻاهر ۾ ڪوهجي ٿو وڃي، ۽ الي تلي ملي ٿو تنهنجو درس اهوئي جي ٻاهرون سمجهه ۾.

(٥٧)

جوڀن، مٺڙي جوڀن، سرهائي ۽ روشني ڪندڙ جوڀن، نئون سرور ڪندڙ جوڀن، من مگن ڪندڙ جوڀن!

او جوڀن لهي لئي، مٺڙا پريتم، مٺڙيءَ زندگيءَ جي ميزان ۾.

جوڀن ٽالي لئي، مٺڙا پريتم مٺڙي آرام سان لنگهن ڪي.

آسمان صاف نيرو آهي، رات جو روم سان ڏڪندي لئي رهي.

گل جهڙي ٻرليءَ مان ڪهڙي ميٺي رهي. پڇڪن پنهنجا تڙهه جوڀن جي ساگر مان ڪولي ڇڏيا آهن.

چنبيلي ۽ سوسن گل جوڀن جي لاهه لهرن جي ڇوليءَ مان ٻاهر آسرن.

هر هڪڙو لئي ونڊجي جوڀن سان ڦرلي لئي رهي آهي، مٺڙا پريتم، ۽ جهرڻا لئي مرلي ٻڌي نڪري ٿي.

موج هڪ ٻن ڪان ٽلي ان ٽالهن لهرن ورتي آهي. مٺڙا پريتم، ۽ آلس اڃا مون. ڪڪن جي لاڳو نه ٻهڪندا ڪجارا ٻاٽي ڇڏيا آهن ۽ آلس مان اُلل ٻري هلي وئي آهي.

(٥٨)

دل آنند جي سڀني آلاپن جو سنگم منهنجي انهيءَ گيت ۾ ٿي لڳي —

اهو آنند جو ڌرتيءَ کي پلٽائي، گاهه جي اٿلائي طرح سرسبز ڪري،

اهو آنند جو نچائي ٿو جيون مرتيوءَ جي جاڙن ڀائرن کي هنڌين ساريءَ ڌرتيءَ تي،

اهو آنند جو ڪمپائيندي اچي ٿو انڌيءَ سان، جو ساري جيون کي ڌوڏائي جاڳائي ٿو هنسيءَ سان، اهو آنند جو آنسون ڀري رهي ٿو ماتم منجهه، درد ڀريل آڙل لال ڪنول ڦول تي،

۽ اهو آنند جو سڀ ڪجهه ڦٽڪي ٿو الس ۽ اهو ڇالالي لو ڇڏي زمين تي ۽ ڄاڻي هڪ حرف به نٿو.

(٥٩)

هائو، سڌ اٿم ته تنهنجي پيار کان سواءِ ٻيو ڪجهه به ناهي، منهنجي من جا ميت — هي! سونهري روشني جيڪا پنن تي نچي ٿي؛ هي رمتا بادل جي آسمان ۾ اڏندا وڃن ٿا، هي! لانگهائو هير جهوٽا منهنجي نرڙ تي ٿڌاڻ ڇڏيندي ٿي وڃي،

صبح جو پرڪاش منهنجي نيڻن مٿان اٿلي پيو آهي — اهو آهي تنهنجو سنديش منهنجي هردي لاءِ. تنهنجو مکڙو آهي لوڙيل مٿان، تنهنجا نيڻ جهڪي ملن ٿا منهنجن نيڻن سان؛ منهنجي سپرش ڪيو آهي تنهنجي چرڻن کي.

(٦٠)

الست سرشتن جي ساگر ڪناري تي ٻار مڙن ٿا. ٻي الست آسمان مٿي مٿان اسٽر آهي. ۽ چمڪيل جهل شوڀلو آهي. الست سرشتن جي ساگر ڪناري تي ٻار مڙي رڙيون واڪا ڪن ٿا. ۽ لڇو نچن ٿا.

هو رانديءَ سان پنهنجا گهر ڙا اڏين ٿا ۽ خالي ڪوڏين سان راند روند ڪن ٿا. سڪل سڙيل پنن مان ٻيڙيون ٺاهين ٿا ۽ مرڪندي انهن کي تارن ٿا اڏه ساگر ۾. ٻار ڙا ڪن ٿا پنهنجي راند روند سرشتن جي سمنڊ ڪناري تي.

هنن کي ترڻ اچڻي ڪونه، کين جار وجهڻ جو ڏانءُ نه ڪولهي. سپن جا ٽوپا سپن لاءِ گهتون هڻن ٿا، وڻجارا جهازن ۾ سفر ٿا ڪن، جڏهن ٻار ڙا ٺڪر ڪٺا ڪن ٿا ۽ وري اڇلائي ٿا ڇڏين. ۽ ولڪل خزانو ڳولڻ لي نٿا، کين جار ڦهلائڻ اچڻي ڪونه.

ساگر هسيءَ سان مٿي چڙهي ٿو ۽ سمنڊ جي ڪناري جي مهڪ ٻالي تي چمڪي ٿي. مڙامار چولهون ٻيان مطلب کيس ڳائي ٻڌن ٻارڙن لاءِ، جئن ماءُ ڪندي آهي ٻالڪ جي هندوري کي لوڏيندي. ساگر کيلي ٿو ٻارڙن سان ۽ سمنڊ جي ڪناري جي مهڪ ٻالي تي چمڪي ٿي.

الست سرشتن جي ساگر ڪناري تي ٻارڙا اچي ٿا گڏجن. طوفان پنڪي ٿو اڃ واه آڪاس ۾، غوراب غرق ٿي وڃن ٿا اڃا ٻالان سمنڊ ۾، مرڻو ٻرپان ٻمل آهي ۽ ٻار ڙا پيا رانديون ڪن. الست سرشتن جي سمنڊ ڪناري تي لڳي ٿو وڏو ميڙاڪو ٻارڙن جو.

(٦١)

ننڊ جيڪا ٻالڪ جي اکين مٿان ڦري لاڏا ڏئي — آهي ڪنهن کي ڪل ته اها اچي ڪٿان ٿي؟ هائو، افواهه آهي ته اُنهيءَ جو نواس آهي هڪ پرين جي ڳوٺ ۾، ٽانڊاڻن جي ڌنڌلي روشن ڪيل جهنگل جي ڇانوَن ۾ جتي لاڙ جهڙي آهن ٻه شرميلون موهيندڙ مکڙيون، اُتان ٿي اچي اها ٻالڪ جي نيڻن کي چمڻ لاءِ.

ٻالڪ جڏهن ننڊ ۾ آهي ته مرڪ ٻالڪ جي چپن تي لهرائي ٿي — آهي ڪنهن کي ڪل ته اها ڪٿي جنمي هئي؟ هائو افواهه آهي ته ٻهراڻ ماهه چنڊ جي ننڍڙي پيلي ڪرڻ غائب ٿيندڙ بادل جي ڪنار کي ڇهيو هئو ۽ اُڏهن ماڪ - ڌوتل صبوح جي سپني ۾ پهرياڻ مرڪ جو جنم ٿيو — مرڪ جيڪا سمهڻ پٺي ٻالڪ جي چپن تي ٽمڪي لهرائي.

مٺڙي، ڪومل تازگي جيڪا ٻالڪ جي انگن تي ڦراڄي ٿي — آهي ڪنهن کي ڪل ته ڪٿي هئي لڪل هيل تائين؟ هائو، جڏهن ماتا هڪ ننڍڙي نينگر هئي، هوءَ سمائل هئي هن جي هردي ۾ پيار جي سانتيڪي ۽ ڪومل ڳجهارت ۾ — مٺڙي، ڪومل تازگي جا ڦولي آهي ٻالڪ جي انگن ۾.

(٦٢)

جڏهن ٻه مان تو وٽ ڪٺي ايندو آهيان رنگ برنگي رانديڪا، منهنجا ٻار، سڌ اٿم ته ڇو آهي اهڙو تماشو رنگن جو بادلن ۾، جل تي، ۽ ڇو آهن گل ڦل رنگن سان — جڏهن ڏيندو آهيان رنگين رانديڪا توکي، منهنجا ٻالڪ.

جڏهن ٻه مان توکي نچائڻ لاءِ ڳائيندو آهيان، مان سچ پچ سمجهان ٿو ته ڇو پنن ۾ سنگيت پيل آهي، ۽ ڇو ڇولين سر سنگم آواز موڪليندڙيون آهن سرچ سان سڻندڙ ڌرتيءَ جي هردي ڏانهن.

جڏهن ٻه مان نول مٺايون آڻي تنهنجي لالچي هٿڙن ۾ ڏيندو آهيان، سڌ اٿم ته ڇو مڌ پيل آهي ڦول جي ڊوڙيءَ ۾ ۽ ڇو ڦل ۾ لڪ - چوريءَ پيل آهي مڌ رس — جڏهن مان نول مٺايون آڻي تنهنجي لوڀي هٿڙن ۾ ڏيندو آهيان.

جڏهن ٻه مان توکي مرڪائڻ لاءِ تنهنجو مکڙو چمندو آهيان، منهنجا لاڏلا ٻچڙا، جاڻ اٿم ته ڪهڙو نه آهي آنند، جو آڪاس مان پرڀات ٿيءَ جي روشنيءَ جي لهر لهي ٿو اچي، ۽ ڪهڙي نه راحت آهي جا اونهاري جي هير منهنجي جان ۾ ٿي آڻي — جڏهن مان توکي مرڪائڻ لاءِ توکي چمندو آهيان.

(٦٣)

تو ئي ته ڪرائي آهي منهنجي جاڻ سڃاڻ مٽن سان، جي منهنجا جاڻل سڃاڻل نه هئا. تو مونکي جڳهه ڏني آهي مڪانن ۾ جي منهنجا آهن ئي ڪونه. تو دوريءَ کي نزديڪ آندو آهي ۽ اجنبيءَ جو بڻايو آهي ڀاءُ.

مان من ۾ بي آرام ٿو ٿيان جڏهن مون کي رنڌل ملڻ جو ڇڏڻو ٿو پوي. مان ڀلجي ٿو وڃان ته نئين ۾ جهونو سمايل آهي ۽ تنهنجو به ته اتي ئي نواس آهي.

جنم ۽ مرڻ جي دوارن، هن سنسار ۾ يا ٻين ۾، تون ئي رهنما آهين، ساڳيو ئي، هڪڙو ئي ساٿي منهنجي انت جيون جو، ۽ هردم آنند جي ڳنڍين سان تون منهنجي هردي کي انجاڻ ڪارن سان ڳنڍين ٿو.

ڪير به جڏهن توکي ڄاڻي، ته ڪو به اوپرو آهي ئي ڪونه، تڏهن ڪو به در بند آهي ئي ڪونه. او، سوالڪار ڪر منهنجي آرزو ته شل مان ڪڏهن به نه گنوايان مکمنا انيڪن جي کيل ۾ ڪنهن هڪ جي ڇهاءَ ۾ جو.

(٦٣)

اُبائڻ کي نديءَ جي لهر ۾ ، دکڻ ڳاٽ جي وڻن ۾ ،
هن کان پڇيم ، ”ليمڪري ! ڪيڏانهن ٿي وڃين ڏئي ڪلهي
پنهنجي آنچل سان ڍڪيندي؟ منهنجو گهر گهور انڌارو آهي
۽ اڪيلو — مونکي پنهنجي روشني ته ڏي !“ ليمڪر پنهنجون
ڪاريون اکيون گهڙي کن مون ڏي کنيون ۽ منهن اونداهيءَ ۾
منهنجي منهن ڏانهن نهاريائين. ”مان نديءَ تي آئي آهيان“،
هن آکيائين ”هيءَ جوت لهر ۾ الاڙڻ آئي آهيان، جڏهن ڏينهن
جو اُسرڪاش لهي ۾ سامهڻجي ويندو.“ مان اڪيلو ٿي بيٺو
رهيس دکڻ ڳاه جي وڻن ۾ ۽ هن جا ڄمر ۾ جهرڪي لاٽ ڏاٽ
جي ٻوليءَ سان بيڪار چلندي ڏٺي رهي.

چانڊوڪي رات جي شانتيءَ ۾ ، هن کان پڇيم ، ”ليمڪري
تنهنجي ته سڀئي ڏيئا روشن ٿيل چڪا آهن — پوءِ
تون هيءَ جوت ڪيڏانهن ٿي کڻي وڃين ؟ منهنجو گهر
گهور انڌارو آهي ۽ اڪيلو ، — مونکي پنهنجي روشني ته
ڏي.“ هن پنهنجون ڪاريون اکيون مٿي کڻي منهنجي منهن
ڏي ڏٺو ۽ کن ساعت شڪ ۾ بيهي رهي. ”مان آئي
آهيان،“ آخر هن آکيو ، ”آڪاس کي هيءَ جوت ڀيٽ ڪرڻ
لاءِ.“ مان بيٺو رهيس ۽ ڏٺم هن کي هڪ انڌاري
خال ۾ نشقل جوت جلائيندي.

سواءِ چندرمان واريءَ راتوڪي اڌ ۾ ، هن کان پڇيم ،
”ليمڪري، ڇا لاءِ آهي تنهنجي هيءَ لوچ جوت کي پنهنجي

هوندي سان لڳاتار سان ؟ منهنجو گهر گهور انڌارو آهي ۽ اڪيلو — موڪلي پنهنجي روشني نه ڏي." هوءَ گهڙي ٻه لمحي بيٺي ۽ سوچيائين ۽ اوندهه ۾ گهور ڪري منهنجي منهن ۾ نهاريائين، "مان پنهنجي جوت آندي آهي." هن و ڏياٽيون جوتين جي جهڪ ۾ شامل ڪرڻ لاءِ مان ٻيو نئي ڏٺس ۽ جاچيم نه. هن جي ننڍڙي جوتي بيڪار اهن جوتين جي وچ ۾ ڪوهجي ويئي .

(٦٥)

ڪهڙي الاهي چسڪي پيئندين تون، منهنجا ڀڳوان، هن منهنجي جيون جي ڪٽورن مان ڇلڪندڙ پيالي مان؟

منهنجا ڪوي، ڇا هيءَ آهي تنهنجي راحت ته پنهنجي خلقت کي تون ڏسين منهنجي اکين جي ذريعي ۽ منهنجي ڪنن جي چائٺ تي خاموش ٿي ڪن ڏيئي ٻڌين پنهنجو ئي ابدي سنگم سنگيت؟

تنهنجي ڪائنات اُڻي ٿي منهنجي من ۾ تاڃي - پيٽو لفظن جو ۽ تنهنجي ليلا آڻي ٿي انهيءَ ۾ سنگيت سنگم ڪري ٿي.

تون پنهنجو پاڻ کي ارپڻ ڪري ڇڏين ٿو محبت ۾ ۽ پوءِ احساس ڪرين ٿو پنهنجي اُنهيءَ سموري مٺاڻ مون ۾.

(٦٦)

هوءَ جا منهنجي وجود جي گهراين اندر رهندي هئي ۽ پرهه ڦٽيءَ جي جهلڪن ۽ نظارن ۾ ، هوءَ جنهن صبوح جي پرڪاش ۾ ڪڏهن پڙدو ئي نه هٽايو هئو، منهنجا ڀڳوان، اها ٿيندي توکي منهنجي انتم ڀيٽ، منهنجي انتم گيت ۾ ويڙهيل.

شبد ۽ راڃهائي هن کي جيتڻ ۾ ناڪامياب ٿيا آهن ؛ هرڪائڻ لاءِ پنهنجون ٻانهون هن ڏانهن بيڪل ڊگهيريون آهن.

مان هن کي هردي جي وچ ۾ سانڍيندو ديس پرديس پنڌيڪو آهيان ۽ هن جي چوڌاري ئي چڙهيون ۽ لٿيون آهن منهنجي جيون جون ڀرڪڻيون ۽ ڍرڪڻيون.

منهنجي وچار ۽ آچرڻ، منهنجي ننڊرا ۽ سپنن سڀني هن جي حڪومت هلي پئي آهي، تنهن هوندي به هوءَ رهندي آهي اڪيلي ۽ الڳ.

ڪيترن منهنجو دروازو کڙڪايو آهي ۽ هن بابت پڇيو اٿئون ۽ نراش ٿي واپس هليا ويا آهن.

سرشٽيءَ ۾ ڪير به ڪونه هئو جنهن هن کي ڪڏهن به منهان منهن ڏٺو هجي، ۽ هوءَ اڪيلائيءَ ۾ رهي آهي تنهنجي سڃاڻپ جي اوسيئڙي ۾.

(٦٧)

تون ئي آسمان آهين ۽ تون ئي آهين آشيانو.

ها، تون سونهري، الهيءَ آشياني، ۽ آهي لامحدود پرواز، جو اريءَ چڙهي تو ڏي ڪي رلڪن ۽ آوازن جي واسن سان.

اچي ٿو اچي ويو صبوح پنهنجي ساڄي هٿ ۾ ڪٽي سونهري ٽوڪري سندرتا جي مالا سان سانگيءَ ۾ ڌرتيءَ کي لهرائڻ لاءِ.

۽ اچي ٿي رات ڇانئي ڏورن جي ڏاهي وڃڻ بعد، ڌنان پنهنجن - ڪمهانن جي پيچرن وارن چراگاهن تي، ڇڪيندي سمنڊ وڄان پنهنجي سونهري گهڙيءَ ۾ شانتيءَ ڀرپور ٿڌي هوا جا جهوٽا کڻي.

پر اسيمت آڪاس پکڙيل آهي آتما جي اڏامڻ لاءِ. اتي صاف سفيد پرڪاش راڄ ڪري ٿو. اتي نه ڪي ڏينهن نه رات، نه ڪو روپ، نه ڪو رنگ ۽ ڪڏهن نه، ڪڏهن نه ڪو حرف ...

(٦٨)

منهنجيءَ هن ڌرتيءَ لاءِ ٻانهون ڊگهيڙي اچي ٿو سج جو ڪرڻو ۽ اچي بيهي ٿو منهنجي در تي سڄو سارو ڏينهن واپس کڻي وڃڻ لاءِ منهنجون آسن ۽ آهن ۽ گيتن مان ٺهيل بادل تنهنجي چرڻن لاءِ.

تنهنجي ستارن ــ ڀريل سيني کي ڍڪين ٿو اڪير ڀريل واسطي سان اهو آلو ڌنڌلو بادل وارو ٻڌ لائي ڇڏين ٿو انهيءَ کي بيشمار صورتن ۽ ڍنگن ۾ ۽ رڱين ٿو انهيءَ کي سدائين بدلجندڙ رنگن سان.

هو ايترو نه هلڪو آهي ۽ اهڙو اهو ٻڪندڙ، نازڪ ۽ ڳوڙهارڪو ۽ سانورو، جنهن ڪري ئي تون هن کي چاهين ٿو، او تون صاف ۽ سرپيڪ. ۽ انهيءَ ڪري ئي هو پنهنجي پوالڪن پاڇن سان تنهنجي ڀيانڪ سفيد پرڪاش کي ڍڪي ڇڏي.

(٦٩)

ساڳي لي جيون ڌارا جيڪا منهنجين نسن مان ٿي وهي اسدن، جا وهي ٿي ساري سرشٽيءَ مان ۽ نچي ٿي تال انداز سان.

اها ساڳي لي جيون آهي جيڪا خوشيءَ وچان بيشمار گاهه جا پن ٿي، ڦٽي ٿي ڌرتيءَ جي ڌوڙ مان ۽ ڦاٽي ٿي پتن ۽ گلن جي شور مچائيندڙ ڇولين ۾.

اها ساڳي لي جيون آهي جا جهلي لــي جيون مرڻ جي سمنڊ هنڊوري ۾، هيٺ مٿي ۽ وهڪري ۾.

مان محسوس ڪريان ٿو ته منهنجا انگ شاندار ٿيل آهن. جيون جي هن سرشٽيءَ جي سپرش سان. ۽ جڳان جڳ جو جيون سواس جيڪو هينئر منهنجي رت ۾ نچي ٿي رهيو آهي، انهيءَ لاءِ فخر اٿم.

(٧٠)

هن سرڪس جي آنند سان، لوڪن کي راحت ارپڻ ڪرڻ لاءِ هنجي وس کان ٻاهر آهي ڇا؟ ڏڻ ڏڻ جي ڪونجي ۽ ٽڪرجي هن خطرناڪ هرشيءِ ڪُن ڪا؟

سڀئي ڏسڻ ڏوڪندڙون اڳتي ڏوڪندڙون هلن ٿيون، اهي رڪجن ٿيون، اهي پنهنجن اهارن ۾ لٿيون، ڪتاب شڪتي الهون کي پنهنجي روڪي نٿي سگهي، هو ڏوڪندڙون اڳتي هلن ٿيون.

لڙ ڦڙ نند ڙ لڙ ويهار ڳاڻي سان هر قدم ٿهڻ لاءِ، مندون اچنديون ويندڙيون اچن ٿيون ۽ لڪي ڪي هلندڙيون رهن ٿيون — رنگ، سر ۽ خوشبوءِ ون وهن ٿيون اسمت آنند ۾ اب الست آبشار لي، ٿڙي ٻرڪڙي جي لو ونجي ۽ سمهڻ ڪري چڙهي ٿو ۽ هر ڪوڙي حشر ٿي ٿو رهي.

(٧)

مان ٻهڪندڙ ٻار کي وڏي وٿ ڪري ۽ انهيءَ کي چوڌاري ڦيرائي گهمرائي، تنهنجي لاءِ سان ٻهڪندڙ رنگين ٻاچا لاهي ٻڪڙيان — اهڙي ئي آهي تنهنجي مايا.

توُن ئي تنهنجي وجود ۾ هڪ ديوار کڙي ڪرائين ٿو ۽ ٻيهر وري الڳ ٿيل ٻار کي سڏين ٿو. ڪونا ڪري ٿو سڙن ۾. اها تنهنجي ٻار کان الڳتا سمائجي ويئي آهي سڙ ۾ ئي موڙن ۾.

سو ڦيرڙو ڪارو ساري آسمان ۾ رنگبرنگي آنسن ۽ مسڪراهٽن، الڳهن ۽ آسن ۾ ڦهلاءُ ٿي رهي ٿو، ڇولهرن مٿي چڙهي، وري هيٺ لهن ٿيون، خواب ٽٽن ۽ ٺهن ٿا. مون ۾ مايل آهي تنهنجي ٻهڪندي اهم جي هار.

هيءَ ٻڌو جهڪو لو لڪيو آهي سو ڏينهن رات جي برش سان اڻڳڻين شڪلين سان چٽيل آهي. تنهنجي آهي جي پرلعان اڻمل آهن وچتر وڙ ۽ ڪڙ ڳجهه، جي سوڌاليءَ وارين سڪلين رنگن کي منائي ٿا ڇڏن.

تنهنجو ۽ منهنجو اوچو شان شوڪت ساري آڪاس ۾ ڦهليل وار آهي. تنهنجي ۽ منهنجي ترالي سان، ساريءَ وايوءَ ۾ لرزش اچي ويئي آهي، ۽ لڪن جا يگ لوڪي موڪلي ڪرلهمدي ئي لنگهي رهن ٿا.

(٧٣)

هيءُ اهو ئي آهي، منهنجي جيءَ جي اندر جيءُ، جو منهنجيءَ جان کي ئي پنهنجي گهري گهرن ڇهاڻن سان جاڳائي ٿو.

هيءُ اهو ئي آهي، جو منهنجي نيڻن تي پنهنجو جادو هلائي ٿو ۽ مگن ٿي منهنجي هردي جي تندن کي ڇيڙي ٿو گونا گون غم ۽ خوشيءَ جي ساز سرن ۾.

هي اهو ئي آهي جو مايا جو جار اُڻي ٿو پل لهندڙ، سون ۽ چانديءَ جي رنگن ۾، نيلا ۽ ساوا، ۽ انهن کي هن جي چرڻن جي تهن منجهان جهاتيون پائڻ ڏئي ٿو، جنهنجي سپرش سان مان پاڻ ڀلائي ڇڏيان ٿو.

ڏينهن اچن ٿا ۽ زمانا لنگهي وڃن ٿا. ۽ هيءُ اهو ئي آهي جو منهنجي هردي کي طرحين طرحين نالن سان چوري ٿو، طرحين طرحين ترنگن سان، انيڪ دک ۽ سک جي واهڙن سان.

(٧٣)

منهنجي لاءِ مڪتي تياڳ ۾ ناهي. مان وصاليءَ جي ٻانهن ۾ ئي هزارين بندن جو آنند ماڻيان ٿو.

تون سدا نئون نئون ٿو ڏئين ڍڪُ منهنجي طرحين طرحين جي رنگن ۽ واسن واري مَڌ جو ۽ ڀري ڇڏين ٿو هيءُ مٽيءَ جو ونڊو ڪنڌن تائين.

منهنجي سرشٽي جڳائيندي سوين ڌار ڌار جوتيون تنهنجيءَ جوتيءَ مان ۽ اهي رکندي تنهنجي ئي مندر جي اوچا آستان جي سامهون.

نه، مان هرگز نه منهنجن حواسن جا دروازا بند ڪندس. ڏسڻ، ٻڌڻ ۽ ڇهڻ جي راحتن ۾ ئي تنهنجي راحت جا احساس آهن.

هائو، منهنجا سڀئي خواب جلي آنند جي شمع ٿي ويندا ۽ منهنجون سڀ تمنائون پچي پريم ڦل ٿي پونديون.

(٧٤)

ٻاهي ڏاڍهن ٻهر تي ڪونهي، اوندهه ڏرڻي لڳي اچي وئي آهي. هاڻي ٽاڪر لڳو آهي ته ٻهر ٿان وڃي ٻهڻجو گهوڙو ٻري اچان.

سنڌيا جي هوا معطر آهي جل جي سوز ٻاري سڳنڌ لاءِ. اڄ هوءِ مولڪي مهن اونداهي ۾ سڏي رهي آهي. سڀني گهٽيءَ ۾ ڪوئي لالٽين به ڪونهي. هوا تيز آهي ۽ نديءَ جون لهرون به زور شور ۾ آهن.

مان نٿو سمجهان ته مان ڪو موٽي گهر ايندس. مان اٿو ڄاڻان ته اوچتو منهنجي ڪا ڪنهن سان گڏجاڻي ٿي ويندي ٽالڪهي ۾ الهيءَ نديءَ جي ڪناري ۾ الائي ڪڏهن اچي اسان ٻنهي لاءِ لڙهي ويندي.

(٧٥)

تنهنجون بخششون اسان ناسوتن جون سڀ ضرورتون پوريون ڪن ٿيون ۽ وري به ڊوڙي واپس اچن ٿيون تو وٽ گهٽجا ڻو.

نديءَ کي هر روز پنهنجو ڪاروهنوار آهي ۽ ڊوڙي وهندي ٻنين وچ کيتن مان ۽ ڳوٺڙن مان، ليڪن هن جو اکٽ وهڪرو ور ور ڪري ڪاٿي اچي ٿو تنهنجي چرنن کي ڌوئڻ لاءِ.

گل هوا کي پنهنجي هٻڪار جي سڳنڌ سان مڌر بڻائي ٿو ڇڏي، تڏهن به باقي هن جي انتم سيوا آهي پنهنجو پاڻ توکي ارپڻ ڪري ڇڏڻ.

تنهنجي پوڄا سرشٽيءَ کي ڪو ڪنگال ڪانه ٿي ڪري.
ڪويءَ جي شبدن مان لوڪ اهي ارٿ ڪڍن ٿا جيڪي کين وڻن ٿا؛

تڏهن به هنن جي آخري ارٿ جو اشارو تو ڏانهن ئي ته هوندو آهي.

(٧٦)

ڏينهون ڏينهن، اي، منهنجي پراڻن جا سوامي، ڪڏهن به مان تنهنجي اڳيان منهن منهن اچي سگهندس. جوڙيل هٿن سان، اي، ساري ڪائنات جا ڌڻي، ڪڏهن به مان تنهنجي اڳيان منهن منهن اچي سگهندس.

تنهنجي اوچي آسمان جي شانت ۽ ايڪانت ۾، پنهنجي حليم هردي سان، ڪڏهن به مان تنهنجي اڳيان منهن منهن اچي سگهندس.

هن تنهنجي هٺ هٺ جي سنسار ۾، ڪشمڪش ۽ گهٽ واري ڪرت شور ۾ تمام لڪو هلندڙ انبوهن جي وچ ۾، ڪڏهن به مان تنهنجي اڳيان منهن منهن اچي سگهندس.

۽ جڏهن منهنجو ڪارج هن سنسار ۾ پورو ٿيندو، اي، شاهن جا شاهه، اڪيلو ۽ گونگو ڪڏهن به مان تنهنجي اڳيان منهن منهن اچي سگهندس.

(٧٧)

مان لوڪي سچائان ٿو ۽ لوڪ منهنجو ڀائرما آهن ۽ مان دور ڀڄي ٿهان ٿو — مان لوڪي منهنجو ليئر سمجهان ۽ واپس لئو اچان. مان لوڪي پنا ڪري چاهيان ٿو ۽ منهنجي چوڻ لئي لئي لوڙان ٿو — مان منهنجو هٿ منهنجي دوست جو سمجهي لئو ڪڍان.

جتي لوڪ علم ايندو آهن. اتي مان لوسندو ٿي اچان جڏهن مان لوڪي منهنجو ٿي سمجهان، اوڪي منهنجيءَ چاليءَ لڳايان ۽ لوڪي ڪٿي منهنجو ساٿي ڪريان.

لوڪ نه منهنجون ڀائرن جي رڳ پاءَ آهن، پر مان ڏيان ٿي ڪري ڏيان، مان منهنجي ڪمائي ۾ انهن سان والديان ٿي ڪوڙ، اهڙيءَ طرح مان سڀ لوڪن لاءِ وراهيندو آهيا.

دک ۽ سک ۾ مان انسانن جي پاروسي نه رهندو آهيان ۽ اهڙي راحت منهنجي ٿي سهاري هوندو آهيان.

مان جيون ارپڻ ڪري ۾ پير هوڪان ۽ انهيءَ ڪارڻ جيون جل جي ڪهڙان ۾ نهي لئو پوان.

(٧٨)

جڏهن ڪائنات اڃا ڪوري هئي ۽ سڀئي ستارا ٽمڪيا ٿي پنهنجي چمڪ ڏيکاري سان، ديوتائن آڪاس ۾ سڀا ڪري ٿي ڳايو "او پورڻتا جو نقش! آنند اڻ ڪٿ مهن مهڪ جي!"

پر ڪنهن اوچتو چيخ ماري — ڏسجي ٿو ته پرڪاش جي لڙهه ۾ ڪٿي ٽٽل ڪڙي آهي ۽ ستارن مان هڪ گم ٿي ويو آهي."

هنن جي سونهي تار سرندي جي ٽٽي پئي، هنن جو ڳانو بند ٿي ويو ۽ هو مونجهاري ۾ رڙيون واڪا ڪرڻ لڳا — "ها، اهو غائب ٿي ويل ستارو ئي بهترين هئو، اهو سڀني آڪاسن جو شان هئو!"

تنهن ڏينهن کان وٺي، هن جي تلاش چالو آهي ۽ هڪ ٻئي کان پڇا لاڳيتو چالو آهي ته "هن جي ڪري سرشٽيءَ هڪ آنند گنوائي ڇڏيو آهي!"

صرف رات جي گهور شانتيءَ ۾، ستارا مرڪندا آهن ۽ پاڻ ۾ پاڻ ڳالهائيندا آهن — "واهيات آهي هيءَ کوج! اڻ ٽٽل پورڻتا قائم آهي سڀني جي مٿان!"

(٧٦)

جيڪڏهن هيءَ جوڳي عرصو منهنجو ناهي جو مان تو سان ملي سگهان هن جنم ۾، ته چڱو ته مان اهو ٿي هميشه لاءِ سمجهان ته مان تنهنجو درشن گنوايو آهي — ۽ چڱو ته هڪ کن به نه ڀلان، چڱو ته هن ڏک جا احساس مان پنهنجن سپنن ۾ ۽ جاڳرت سمي ۾ پڻ پاڻ وٽ ٿي رکان.

جڏهن منهنجو سمو گذرندو ٿو وڃي، هن گهاگهه بازار ۾ ۽ منهنجا هٿ ڀريا وڃن ٿا روز مره جي نفعن سان، چڱو ته مان اهو ڀرکيان ته مان ڪجهه به ڪمايو ٿي ناهي — شل مان هڪ ساعت لاءِ به نه ڀلان، چڱو ته هن درد جا احساس مان پنهنجن سپنن ۾ ۽ جاڳرت سمي پڻ پاڻ وٽ ٿي رکان.

مان جڏهن رستي جي هڪ پاسي ويٺو هوندو آهيان، ٿڪل ۽ ماندو، جڏهن پٿاريندو آهيان پنهنجو هنڌ هيٺ ڌوڙ ۾، چڱو ته مان انهن ٿي محسوس ڪريان ته ڊگهو سفر اڃا منهنجي اڳيان آهي — شل مان هڪ کن گهڙي به نه ڀلان، چڱو ته مان هن ايذا جا احساس مان پنهنجن سپنن ۾ ۽ جاڳرت سمي ۾ پڻ پاڻ وٽ ٿي رکان.

جيڪڏهن منهنجا ڪمرا سجايا سينگاريا ويا آهن ۽ شرنايون وڄي رهيون آهن ۽ شادمانو زور شور سان کلي رهيو آهي، پر چڱو ته مان انهن ٿي محسوس ڪريان ته مان تو کي پنهنجي گهر اچڻ لاءِ ڪوٺ ڏني ڪانهي — مان شل پل به نه ڀلان چڱو ته مان هن ڪلپش جا احساس مان پنهنجن سپنن ۾ ۽ جاڳرت سمي ۾ پڻ پاڻ وٽ ٿي رکان.

٨٠

مان هڪ خزان جي آسمان ۾ ڀٽڪندڙ ٻادل جي ٽڪري جيان آهيان، او، منهنجا سورج سدا سونهڻڪ! تنهنجي سپرش اڃا منهنجي ڪوهيڙي کي ڳاريو ناهي، مونکي منهنجي پرڪاش ۾ سمائي ڇڏڻ لاءِ، ۽ تنهنڪري ئي تنهنجي وڇوڙي جا مهينا ۽ ورهيه پيو ڳڻيندڙ آهيان.

جيڪڏهن اها ئي آهي تنهنجي ڀاوَ، ۽ اگر اهڙا ئي آهي تنهنجي ليلا، ته وٺي ڇڏ مونکان هيءَ منهنجي لڙ رفتار واري سکڻائي ۽ رڱيس رنگن سان، سجائيس سون سان، اڏائيس بيقياس هوا ۾ ۽ ڪرائي ڇڏيس عجيب عجيب اسرارن ۾.

۽ پوءِ وري جڏهن، تنهنجي دل لئي هن کيل کي رات جو ختم ڪرڻ جي، مان وڃي گم ٿي ۽ اوندهه الڏاري ۾، يا شايد ڪنهن سڪهي ته صاف صبح جي مرڪ ۾، صفائي پاڪيزگي جي ٿڌڪار ۾.

(٨١)

گهڻن ئي اڪيلن ڏينهن ۾ مان وڃايل ويلن تي ڏکويو ويٺو آهيان، ليڪن ڪا به پل وڃايل ڪانه ويئي آهي. منهنجا سوامي، منهنجي جيون جو هر پل تو پنهنجي هٿن ۾ روڪي رکيو آهي.

هر وستوءَ جي هردي ۾ لڪان، تون ٻجن کي ڪانڌ ڦوٽڪ سان سلا ڪري ٿو اڀارين، مکڙين کي گل ڦل ۽ ڦولن کي رچين ٿو ڦلسڦلتا سان.

مان ٿڪل ٽٽل ۽ پنهنجي نڪمي بستري تي ليٽيل ۽ ائين ٿي سمجهيم ته سارو ڪم هاڻ ٿي چڪو آهي.

صبوح ساڻ جاڳيس ۽ ڏٺم ته منهنجي ڦلواڙي گلن ڦلن جي اڏ ڀرلن سان ڀرجي ويئي هئي.

(٨۴)

ڪال الست آهي وڇوڙي جي ئي ڏکن جو، جنهنجا ناسڪ،
ڪوڙ ڪوڙهي جو وڇوڙن گهڙاون ڪٿي پٽي سگهي. ڏيهن
۽ راتيون وهامي وڃــن ٿيون ۽ چڱــ جهڙيون ٿيــن ٿا ۽ ڦوڙن
جهان مرجهائجي وڃن ٿا. اون لي جاڳي جاڳڻهار اهڙن ڏ ڏون
اڪال آهن.

وڇوڙن صدين پٺيان صديون اچــن ۽ وڃــن ٿيون، هڪ
ٻئي جهڙي جهنگلي گل کي پورلتا ارپيندي.

اسان کــي وڃڻ وچاڻي ڪانهي ۽ اسانکي موقعي ملڻ
لاءِ جوڙ ڪرڻ گهرجي. اسان ڪنگال ڏيــي اوير ڪرڻ
نٿي پڄي.

۽ اهڙيءَ ريت، اهو سمورو لمحو ٿو وڃــي جو مان
ڪنهن ۽ ــڪ هستيءَ کي ئي ڏيڻي ڇڏيندو آهيان، جو انهي
جي هن کي اوڙ هوندي آهي، ۽ انهي جو وڇوڙو اوچا استان
پيتالن کان وائهڙ ئي پيو هوندو آهي.

ڏينهن پڄاڻي ٿي، مان ڏيپ وڃان ٻيڪـــڇ ڪندو آهيان
مڪان ڏگار پند نه ٿي رهي!

ليڪن مان ڏسندو آهيان نه اچا نه مهل پنهنجي هوندي آهي.

(٨٣)

اَي، مان پنهنجي ڏکن جي آتش جي شعلن سان تنهنجي ڳلي لاءِ مالها ٺهيندس.

ستارن ۽ پازيب گهڙيا آهن پرڪاش جا، تنهنجي چرڻن کي سينگارڻ لاءِ، ليڪن منهنجي مالها آلندي لمندي پئي تنهنجي ڇاتيءَ تي.

دولت ۽ شهرت تو وٽان ئي عطا ٿين ٿيون ۽ تون ئي آهين جو ڏين ٿو ۽ محروم به رکين ٿو. ليڪن هيءَ ڪلفت ٿورو منهنجو ۽ منهنجي لاءِ ئي آهي، ۽ جڏهن مان اهو ڪٽي اچي توکي ارداس ڪري ڏيندو آهيان ته تون مون کي پنهنجي نوازش سان نوازيندو آهين.



اها جدائيءَ جي پيڙا ئي آهي جا ساريءَ سرشٽيءَ ۾ پسري ٿي ۽ ڪري ٿي اڻماڻ اڪيچار آڪار اننت آڪاس ۾.

اهو جدائيءَ جو ئي درد آهي جو رات ڀر اڪيلائيءَ ۾ پيو واجهه وجهي، هڪ ستاري کان ٻئي ستاري تائين ۽ ٿي پوي ٿو ڦڙڪندڙ پن جو هڪ ٽهو جولاءِ جي مينهوڳي اندهڪار ۾.

اهو ئي ته پکڙجندڙ ڪشٽ آهي جو پريم ۽ واسنائن ۾ گهري ٿو ٿئي، گرهستي جيون جي ڏکن سکن ۾؛ ۽ اهو ئي آهي جو سدائين موم ٿي وهي ٿو ۽ وهي هلي ٿو سنگيت ٿي منهنجي ڪويءَ جي هردي مان.

(٨٤)

جڏهن هي جنگي جوڌا پنهنجي سپهه سالار جي ڪمري مان ٻاهر نڪري ٻاهر آيا، ته ڪٿي ڇپايو هئائون پنهنجو ٻل؟ ڪٿي هئي هنن جي زره ۽ هٿيار پنهوار؟

هو ڏسڻ ۾ لڳا هيڻا ۽ بيوس، ۽ ٻاڻ ٿي وسيا انهن جي مٿان، انهيءَ ڏينهن جڏهن هو پنهنجي سردار جي ڪمري مان نڪتا هئا.

جوڌا جوان جڏهن وري پنهنجي سردار جي ڪمري ۾ واپس اندر گهڙيا ته ڪٿي ڇپائي هئائون لڏهن پنهنجي شڪتي؟

هنن ڦٽي ڪري ڇڏي هئي پنهنجي تلوار ۽ اُڇلي ڇڏيو هئو ڌنش ۽ ٻاڻ، سنتوش ٿي بکيو انهن جي مستڪ تي ۽ هو ڇڏي ڪري آيا هئا پنهنجون جيون ڦلتائون، انهيءَ ڏينهن جڏهن هو وري موٽي پنهنجي سپهه سالار جي ڪمري ۾ واپس اندر گهڙيا.

(٨٥)

مزاج ، تنهنجو دوست ، منهنجي پنهنجي وقت اچــي پهتو آهي. هو اڃا تائين ساگر پار ڪري ، تنهنجو اوڏو نظر منهنجي گهر آيو آهي.

واحد الذاري آهي ۽ منهنجي دل دهليل آهي — تنهن هوندي به مان ڏيئو ڪڍي پنهنجا دروازا کولي ڇڏيندس ۽ جهڪي هن جو سواگت ڪندس. هو تنهنجو قاصد آهي، جو منهنجي در وٽ کڙو آهي.

مان هٿ جوڙي هن جي عزت ڪندس ۽ پنهنجي اکين سان مان هن جي پوڄا ڪندس ، پنهنجي دل جي دولت هن جي چرنن ۾ ارپيندي.

هو واپس هلندو ۽ پنهنجو پيغام ادا ڪري ڇڏيندو، منهنجي صبح واري مڪان سياهه پاڇو ڇڏيندو ۽ منهنجــي پنهنجي گهر ۾ فقط مان اڪيلي هڪ نڌڻڪو پنو هوندس ، تنهنجي لاءِ هڪ آخري سوغات.

(٨٦)

نراش آشا سان رچي، ڳولهيان ٿو هن ڪمري جو ڪنڊ ڪڙڇ ۾، ليڪن ڪجهه لهي نٿو سگهان.

منهنجو مڪان ننڍڙو آهي ۽ انهيءَ مان ڪجهه به ڪٿي رهيو نه مون وري واپس هٿ نه ايندو.

ليڪن الاهه آهي تنهنجي عمارت، منهنجا مالڪ، ۽ هن کي ڳوليندي اڄي تنهنجي در رمت ايتو آهيان.

مان ڪڙو آهيان تنهنجي تماشا جي ڪڪر جي سونهري سدا هيٺان ۽ مان پنهنجا تمانا تهڪ ڪٽي اهو تنهنجو مکڙو تڪيان.

مان اچي رسو آهيان الما جي ڪٽ اي، جتان ڪجهه به الوپ ٿي نٿو سگهي — نه آشا نه آنند، نه نه ڪر ڳوڙهن ڳوڙهن مهانڊي جو اظهار ٿي اظر ايندو.

اڙي، منهنجيءَ سڃيءَ جيون کي انهيءَ مها ساگر ۾ ٻوڙ، اُهلس ڪٽي ڪمس انهيءَ ٻرونعا جي عميقيءَ ۾.

جيئن نه مان هڪ ڀيرو ٻي محسوس ڪريان اهو ڪوهيل مٺڙ سورش ٻرڪرليءَ جي سمپورنتا جو.

(۸۷)

ڪنهن به مندر جو ٺاڪر! ويٺا جـــون ننڍا ٺارو ن ٿهنجي آستتي هاٿي وڏيڪ اثيو ن ڳائن.

ڳهڻ به ڪام جو ٿهنجي پوڄا جي سمي جي سوچنا ڏئي ٿي. واٽو اٽ ٿهنجي ٻاري ۽ شانت ۽ خاموش آهي.

ٿهنجي اڄ ڪي ۾ رمتي هئر اڄي رهي آهي. اها آٿي ٿي گلن ڦلن جا سٽيها — اهي گل ڦل جي ٿهنجي پوڄا لاءِ وڏيڪ پيمت ٿيندا ٿي ڪونه.

ٿهنجو جهوار ٻوڄاڻي پيو ٻڌڪي، انهيءَ لاءِ سان ڏ من انڪار ٿيل نوازش ٿي وڃي. تماشام جو، جڏهن مهل شولا ۽ پاشا ڏڏڙ جي ڏنڌلي سان ملي ويندا آهن، تڏهن هو ٽڪجي بوٽين ٻيو موٽندو آهي، انهيءَ وٺرن مندر ۾ ٻڪيءَ آئيا سان.

ڪمترالي ڏاڙ جا ڏيهن شانتيءَ ۾ ٿهنجي ڪري ايندا آهن، اڄڙ مندر جي مورتي، گهٽيون ٿي راليون پوڄا جون وڄائي ويندا ون آهن پيا ڏاڻي رمڻ چڙهڻ جي.

ڪمرا ون ٿي ايون مورتيون حرڪتي ڪلا جا ڪلاڪار ڪو ويندا آهن ۽ مهل سر ٿيندا آهن ٻولر نهر اڪر الهار ڏي.

صرف ٻڙ پالنگ ٿيل مندر ۾ ٿي ٺاڪر رهندو آهي، ٻيان ڪڏهن به پوڄا جي اڪال غيرمت سان.

(٨٨)

هاڻي مان نه ڪندس نه رڙيون ۽ نه واڪا ـــ اهڙي آهي منهنجي مالڪ جـــي مرضي. هـن کانپوءِ مان ڳالهائيندس سُس پُس ۾. منهنجي دل جي داستان جو اظهار ٿيندو گيت جي گنگناهٽ ۾.

لوڪ ته سٽون پر ڊوڙندا پيا وڃن راجمحل ڏانهن. سڀئي خريدار ۽ دڪاندار اُتي آيل آهن، ليڪن گهڻي ڪمي هوندي به، موڪل ملي آهي ٻپهرن جو منجهند جي ڪمهلي موڪل.

ڀلي ته گل ڦل ٽڙن منهنجي باغيچي ۾، جيتوڻيڪ اوا الهن لاءِ هاڻي ٽاڻو ئي ڪونهي!

۽ ڀلي ته بلا شڪ ماکيءَ جون مکيون ڪن سستي ڀُون ڀُون ڪيترا سارا پورا ڪلاڪ گهاريا اٿم ڀلائيءَ ۽ برائيءَ جـــي ڪشمڪش ۾، پر هاڻي منهنجي ساٿي ڪلاريءَ جي سڌ ٿي آهي اُبالڪائيءَ واري سمي ۾، منهنجي هردي کي پاڻ ڏانهن ڪڇڻ جي، ۽ مان نه سمجهان ٿو ته هيءَ اوچتي ڪوٺ ڪهڙيءَ بيڪاريءَ لاءِ ڇو ٿي رهي آهي!

(۸۹)

جڏهن ڏينهن تہ مرڻو اچي تنهنجو در کڙڪائيندو، تہ
تون کيس ڀلا ڇا آڇيندين؟

آه، مان پنهنجي مهمان جي سامهون کڻي ڏيندس
پنهنجي جيون جو ڀرپور پيالو — مان هرگز هن کي خالي
هٿين واپس موٽي وڃڻ ڏيندس ئي ڪين.

زندگيءَ ڀر جون سموريون مڌر مڌر رسيل منهنجي
خزان ڏينهن ۽ اونهاري جي راتين جون، سارين مٺڙارن
چونڊيون، مان کڻي رکندس هن جي اڳيان، پنهنجي سڄي
سماپتيءَ ويلي، جڏهن مرڻو اچي منهنجو در کڙڪائيندو.

(٩٠)

او، اوهان منهنجي جيون جي آخري سڦلتا، موت، منهنجي انت، اچ ۽ مون سان اهي ڪن جون ڳالهيون ڪر! ڏينهون ڏينهن، مان پنهنجي تنهنجو اوسيئڙو ڪندو آهيان؛ تنهنجي لاءِ مون پنهنجي جيون جي دکن سکن جو انڀو ڪيو اٿم.

جو ڪجهه به آهيان، جيڪو ڪجهه به اٿم، جيڪي به آشائون اٿم ۽ منهنجو سمورو پيار، سڀ ڪجهه اڪ ڇپ جي لهر ۾ هميشه لاءِ ڏانهن پنهنجي اوليا اٿم. تنهنجي نيڻن جي هڪ ئي آخر نگاهه سان، منهنجي جيون هميشه لاءِ تنهنجي خود پنهنجي ٿي چڪي آهي.

گل پوکجي ويا آهن ۽ ڪنول مالها تيار آهي گهوٽ راڄا لاءِ. لائون لهڻ بعد، ڪنوار پنهنجا پيڪا ڇڏي، اڪيلي رهي ملندي پنهنجي سواميءَ سان، رات جي اڪيلائي ۾.

(٩١)

جاڳان ٿو ته اڄ ڏينهن به اوس ايندو جو هيءَ پراڻي منهنجي نگاهن کان غائب ٿيندي ويندي ۽ منهنجي اکين تي آخر پڙدو وجهي چپ ٿي ڪندي ودائي شانتيءَ ۾.

تڏهن به ستارا پيا لڪندا رات جو ۽ صبوح ٿيندو رهندو روز مره وانگيان ۽ ساعتون پيون سهڪنديون ساگر جي لهرن جي خوشيءَ ۽ غم ۾ لڙڪڻ جيان.

جڏهن مان پنهنجي انتم گهڙين بابت سوچيندو آهيان، ته گهڙيان جون رنڊڪون ٽٽي وينديون آهن ۽ پوءِ مرڻ پرڪاش ۾ ڏسندو آهيان تنهنجي سرشٽي امڪار خزانن سميت. ڏٺي به ڪرلهي ڪو لوچ اسٿان، ڪٿي به ڪولهي ڪو ڪمتر انسان.

چيزون جن لاءِ مان اجايو پيو لڙڪندو هوس ۽ وستو جنکي پرواهه ڪيم، سي سڀ ڏور گذري ويون. ڀل مان اهي ٿي سچيون وستون گهڙيان، جنکي هيل تائين آئي اوڏيون اٿم ۽ نظر انداز ڪيون اٿم.

(٩٣)

مون کي ڇوٽي ملي وئي آهي. مون سان موڪلائي ڪريو، منهنجا ڀائرو! مان اوهان سڀني کي نمسڪار ٿو ڪريان ۽ هاڻي مان هلان ٿو.

اجهو، منهنجي دروازي جون چاٻيون اهي پڻ موٽايان ٿو — ۽ مان منهنجي گهرن جا سڀ وارا حق ترڪ ٿو ڪريان. مان صرف طلبيان ٿو آخرت ۾ اوهان کان قرب وارا ٻول.

اسان ڳچ عرصي لاءِ پاڙيسري هئاسين، ليڪن ڏيڻ سگهڻ کان اڌڪ ورتو ٿي اٿم. هاڻي ڏينهن ڏئو ٿيو آهي ۽ ڏيئو جنهن منهنجي ڪنڊ کي روشن ڪيو هئي، سو گل ٿي چڪو آهي. سڏ به اچي ويو آهي ۽ مان پنهنجي سفر لاءِ به سنبت ڪئي آهي.

(٩٣)

هن وداع جي ويلي، منهنجا مترو! مونکي آشيرواد ڏيو. آسمان پره ڦٽيءَ سان رنگجي ويو آهي ۽ منهنجي راه سهاوني آهي. اهو نه پڇجو ته اتان جي لاءِ پاڻ سان ڀلا ڇا کڻيو اٿم. مان پنهنجي مسافري شروع ٿو ڪريان هٿين خالي ۽ آسائتيءَ دل سان.

مان پائيندس پنهنجي وواه ڦرل مالها. منهنجو لباس ڪنهن پانڌيئڙي وارو ڳاڙهو - پيرو ڪونهي ۽ جيتوڻيڪ رستي ۾ خوف خطرا آهن، ته به منهنجي دل ۾ ڪو به هراس ڪونهي.

سنجها جو ستارو نڪرندو، جڏهن منهنجي پانڌ پوري ٿيندي ۽ سوز ڀريل آلاپ شفق جي شعاع جو سنگيت تي راج دئار لنگهه مان نروار ٿيندا.

(٩٤)

مونکي ڄاڻ سمجھ کان ٻاهر ته ڪهڙيءَ مهل ٻهراون ٻيڙو مان هن جيوت جي چانئٺ اورانگهي هئي.

ڪهڙي هئي اها شڪتي جنهن هيءَ اگم اپار ڳجهه منهنجي هٿان ڦولايو، اڌ رات جو هڪ جهنگل جي مکڙيءَ وانگر!

صبوح ساڻ، جڏهن مان روشنيءَ ڏي نگاهه وڌي ته ڪن پل ۾ محسوس ڪيم ته هن سنسار ۾ ڪو اجنبي ڪونه هوس ۽ هڪ انامڪا اگوچر اگم روپ واري منهنجي ماتا سروپ ۾ پنهنجيءَ ئي گود ۾ کڻي ورتو هئو.

وري به مرڻ مهل اهو اجنبي ٿري ايندو جو منهنجو سدائين جاڻل سڃاڻل آهي، ۽ جاڪاڻ ته مونکي پنهنجيءَ جيون سان موهه آهي ته اها جاڻ اٿم ته مونکي موت سان ٻڻ محبت آهي.

ٻالڪ جهٽ روئڻ شروع ڪندو آهي جنهن وقت ماءُ پنهنجي ٿڃ جو ساڄو ٿڃ ڇڏائيندي آهي، ليڪن هڪدم ٻيءَ گهڙيءَ کاٻي ٿڃ مان ئي کيس سنتوش ملي ويندو آهي.

(٩٥)

جيئن نه مان هتان هلي هليو آن وڃان، تيئن منهنجي وداعي سمي جو سنيهو آهي نه جيڪي ڪجهه پسيو اٿم سو بي نظير آهي.

مان چکي آهي انهيءَ کنول مان رس جنهن کنول جي، جو مها ساگر جي مٿان پرڪاش لئي ڦهلجي وڃي آهي، ۽ انهن ڪري ٿي مان سڀاڳو آهيان — اهو ئي آهي منهنجي وداعي سمي جو سنيهو.

هن انيڪ روپن واري ونڊرگاهه ۾، مان نه ڪيترا ڪيل ڪيا ۽ هتي ئي مان هن جو ديدار ڪيو جو نرآڪار آهي.

منهنجو سارو سرير ۽ منهنجا الڳ لرزش ۾ اچي ويا هن جي ڇهاءُ سان جنهن جو ناٿ سپرش کان دور آهي ۽ ؛ اگر انت هتي ئي اچڻي آهي ته اچڻ ڏيوس — اهو آهي منهنجي وداعي سمي جو سنيهو.

(٩٦)

جڏهن مان توسان واند ڪندو هوس، تڏهن مان ڪڏهن پيچيو ئي ڪري ته ٿون آهين ڪير. موٽڪي اڪا ڪا اڄ اٿي ئي ۽ ا. ته ڪو ٻيو، منهنجي زندگي ئي هئي ڪهاڻي.

صبوح جو سونهري نور موٽڪي سائي ۽ وائڪر ننڍ مان اٿاريندو آهين ۽ ولي ٻر ڙالمندو آهين هڪ ڪاهي ۽ ڪان اي ۽ ڪاهي ۽ ٿائين.

الهي ۽ سمي، مان ڪڏهن ۽ پرواه ئي ڪانه ڪئي ڪيتن جي مطلب چاڻڻ جي، جهڪي نون موٽڪي ڳائي پڌائيندو هئين. رڳو منهنجو آواز تنهنجا سر جهٽي وٺندو هئو ۽ منهنجو هرد و انهن جي لهندڙ چڙهندڙ آلاپن تي لهندو هئو.

هاڻي جڏهن ڪملط جو سمو ٽري ويو آهي، هي ۽ ڪهڙي ارغتبي ڪهٽيا آهي جا اهي منهنجي مٿان ڪڙڪي آهي.

ڪائنات تنهنجي چرڻ ۾ اميل ڏنگاهن سان ڪڙي آهي ڪالت، پنهنجون خاموش ستارن سميت.

(٩٧)

مان سڃاڻندس توکي، پنهنجي شڪستن جي ڦول مالهائن سان ۽ انعامن اڪرامن سان. اهو منهنجي وس ۾ ڪي ڪونهي ته مان ڪو اجهمت کي هٿان ڇڏي سگهان.

مان خاطريءَ سان ڄاڻان ٿو ته منهنجو هٺ وڃي ڊاڙار سان ٽڪرجندو، منهنجي جيوت ڦاٽي وڃي ازحد ڀوڙا جي ڀڃڻ ۾ ڦاسندي، ۽ منهنجي اجڙ دل پوري خالي جي سنگيت وانگر سڏڪا ڀريندي ۽ پٿر آنسون ڪي پگهرجي ويندو.

مونکي خاطريءَ سان ڄاڻ آهي ته ڪنول ڦول جا هڪ سئو پن سدائين بند نه رهندا ۽ ان جي مڌ جو ڳجهو ڳپ کلي ظاهر ٿي پوندو.

نيلي آڪاس مان هڪ درشٽي مونکي نهاريندي ۽ شانتيءَ ۾ سڏ ڪندي. منهنجي لاءِ ڀاڻي ڪجهه به نه بچندو، بلڪل ڪجهه به نه، ۽ منهنجي ڪسي چرڻن ۾ مان مرتيوءَ جو سوڳمت ڪندس.

(٩٨)

جڏهن مان سڪان ڇڏي ڏيندو آهيان، تڏهن سمنڊ
هولندي اڳ ته وڃي آڻي آهي ته الهيءَ ڪي ٽون ٿي سنڀال.
ڪجهه به ڪري آهي نه سگهندس ٿي ويندو. اهاڻي آئي هيءَ
هڪ هڪ.

پوءِ تون اسانجا هٿ ڪٽي ڇڏ ۽ سالنڪيءَ ۾ مڃ
پنهنجي هار، منهنجا من، ۽ اما به خرچسمڪي سمجهه جو
جهڙي انهنجي اسعاپنا ٿي آهي، الي ٿي اجا تون سڦلتا سان
اراجمان آهين.

هي منهنجا ڊاپ هر هڪ هوا جي جهولڪي سان ڪل
ٿي وڃن ٿا ۽ الهن ٿي ونهون چاڙهيندي مولڪان
رز وز اٿو سڙڪجهه پاڃي ٿو وڃي.

لڪن هتن پيري سچان لمعدس ۽ ازلڪار ۾ ترسي
ههندس، پٽ ۾ لڏو وچائڻي ۽ جڏهن به انهنجي اچا ٿئي،
منهنجا ناٿ، نه اڃ ۽ ايو پائي ههلو اچ ۽ اچي هتي ويهه.

(٩٩)

مان اونهيون ٽٻيون هڻندو آهيان آڪارن جي مهاساگر جي گهرائيءَ ۾، انهيءَ آشا سان تہ من نرآڪار جو پورڻتا جو موتي ملي وڃي.

طوفانن جي هن جهرجهر ٻيڙيءَ ۾، هڪ بندرگاهہ کان ٻئي بندرگاهہ تائين وڃڻ سفر ڪرڻ هاڻي بند ٿيو.

ڪافي عرصو ٿيو جو منهنجو ڇولين مٿان چڙهندڙ هلڻ جو سمو گذري چڪو آهي ۽ هاڻي منتظر آهيان مرڻ لاءِ جو امر آهي.

ديوان ملاقات ۾ اٿاهہ کاهيءَ ۾ جتي اڻ آواز جي تار مان سنگيت ڳونجي ٿو، اتي مان بہ پنهنجو جيون تنبورو کڻي ويندس.

هن جي آواز کي اننت سرن سان ملائيندس ۽ جڏهن هو سوز جا سڏڪا ڀري، آخري آهہ ڀريندو، تڏهن مان پنهنجو شانت سرندو شانتيءَ جي چرڻن ۾ آڻي رکندس.

(١٠٠)

سدائين مان ٻڏي ارڪي لوچهو آهي پنهنجي جهان ۾، پنهنجي گيتن سان. آهي ٿي ته هٿا جن مون کي هڪ در دان ٻڌي در ڏانهن ٿي گهمايو ۽ انهن جي سڪ ۾ ٿي مونکي پنهنجي ناري ۾ احساس ٿيو آهي، لوچهندي محسوس ڪندي پنهنجي جڳت کي.

اهي منهنجا ٿي گيت آهن جن مونکي گيان ڏنو جو سموري سڪيا پرالمرتا انهن مون کي گيت ماڳ. ڏيکاريا، انهن منهنجي اکين اڳيان آندا الڪ ستارا منهنجي هردي جي سطح تي.

سارو ڏينهن انهن ٻڌي رهنمائي ڪئي منهنجي خوشيءَ ۽ غم پرائي سنسار جي ڳجهن جي، ۽ آخر، تماشا جو سفر جي انت ۾ ڪهڙي محل جي دلا ورت رت وٺي آيا آهن مونکي؟

(١٠١)

مان لوڪ سان ڊاڙ ھڻندي ھئي ته مان توکي ڄاڻان سڃاڻان
ٿي. ھو تنھنجا چٽ منھنجن ڪارنامن ۾ ڏسن ٿا. ھو ايندا آھن
۽ مونکان پڇندا آھن ته ”ھيءُ آھي ڪير؟“ مان منجھي
پوندو آھيان ته ھن کي ڪئن وراڻيان. آءٌ وراڻيندو آھيان،
”سچ پچ ته ٻڌائي نٿو سگھان.“ ھو مون کي ڏوراپا
ڏيندا آھن ۽ ٺٺوليءَ ھليا ويندا آھن.

تنھنجون ڳالھيون مان پنھنجن امر گيتن ۾ سانڍيندو
آھيان. ڳجھ ڀيد منھنجي ھينئن اندران ڦٽي نڪرندا آھن
اھي ايندا آھن ۽ مونکان پڇندا آھن، ”اسان کي پنھنجو
سمورو ارٿ سمجھاءِ.“ مان منجھي پوندو آھيان ته ھن کي
ڪھڙي ورندي ڏيان. مان آئون ڏيندو آھيان، ”اف، ڪير ٿو
ڄاڻي ته ھن جو مطلب ڪھڙو آھي!“

ھو مرڪندا آھن ۽ ڏاڍيءَ حقارت مان ھليا ويندا
آھن ۽ تون ويٺي ٻيو مرڪندو آھين.

(١٠٣)

اوڪي هڪڙي ٿي ذلدوصد سان، مدهجا ڀڳواسد، ڀلي ڏ مدهجا سورا حواس ڦهلجي وڃن ۽ جهڙ هن ڪائنات کي ڏسهجي چرڻ رهڻ.

جڏن جولاءِ جو ابساتي بادل هيمت نمل هولدو آهي اڻ وسائل بارش جي اوڃي سان، لڳن شل مدهجو من به اوڙي ڏسهجي دنار لـي، ڏسهجي اڳيان هڪڙي لـي نمسڪار هو.

شل مدهجا سورا ڪيت ڪنا لـي، الهن جا ڏ ڏلا سر سوڪم سنگم ٿي هڪ ٿي وهڪرو ٿهي پوي ۽ شانتي ساگر ۾ وهي وڃي پوي، ڏسهجي اڳيان هڪڙي لي نمسڪار هو.

آشياني جي سڪائل هنجن جي جهنڊ والڪر، ڏينهن ڏاسد اڏامي واپس پنهنجي پهاڙي آکهن ڏاهون واپس وراندا آهن، ساڳيءَ طرح شل مدهجي جيون نه سفر طئه ڪري هلي پنهنجي انند استان لـي، ڏسهجي اڳيان هڪڙي لي نمسڪار هو.



GITANJALI

RAVINDRA NATH TAGORE



Shri Gobindram Salamatrai Raisinghani

Shri Gobindram Salamatrai Raisinghani "Sa-il" was born on August 1st 1909 at Shahdadkot in Larkana District, Sind (now in Pakistan). Shri Raisinghani started writing essays, poems & short stories. While stlll at school when he was only fifteen. He has thus nearly half century of writing to his credit.

Shri Raisinghani writes poetic prose of delicate and fine imagery in the Tagorean style. He describes child psychology and interprets his feeling with fine precision and subtle naturalness. His ideas are original and his expression is fluent. He works buietly and sincerely at Jalgaon in Khandesh, Maharashtra, away from public controversies, social conflicts and political disturbances.

(From the Indian P.E.N. Journal 1973)

Cover : Glass shells for lamps



SINDHI TIMES PUBLICATION

پڙهندڙ نَسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين "اُداس نسلين" نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻڪ "لُڙهندڙ نَسُل" نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻرندڙ، ڄرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪندڙ، ياڙي، ڪائو، ياجوڪڙُ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سيني وِچان "**پڙهندڙ**" نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪٽي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌائڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پَڙهندڙ نَسل (پَـنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعوىٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَـنَ جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہ ڪُوڙو آهي.

جهڙيءَ طَرَح وڻن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نَسُل وارا پَنَ بہ مختلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، ہَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَنَ کا خُصوصي ۽ تالي لڳل ڪِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پَنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پَنَ پاڻ هِڪَبِئي جي مدد ڪَرڻ جي اُصولَ هيٺ ڏي وَٺُ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَنَ پاران ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پوءِ ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَنَن سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي ڪُليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڌِ کان وَڌِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽَ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، چاڻَ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڏي ٿي جَڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَم- گولو،
جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رِڻَ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ ـ

اِن حسابَ سان اٽڪاٽائي کي پاڻَ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ "هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو" ناداني‌ءَ جي نشاني آهي.

پَڻَن جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر کڄي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اٽڪاٽن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَڻَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ بين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **چو، چالاءِ ۽ ڪينئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺَ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽڪر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ڀاڪي پائي چيو ته "منهنجا ڀاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ".
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)